

setembre 2006

associació de dones periodistes

dones

núm. 24 2,50 €

**La participació femenina
a l'esport, estancada**

Les quotes
han donat
**més poder
a les dones?**

**Les economistes,
un valor a l'alça**

Economistes pioneres

Per Núria Quiñero

Joan Violet Robinson

1903-1983 (Camberley - Cambridge, Regne Unit)

Es considera que pertany al grup d'economistes més destacats del segle XX. Després de romandre tres anys a l'Índia amb el seu marit, l'economista Austin Robinson, va tornar a Cambridge i va guanyar la posició del conferenciant el 1937. Malgrat el seu èxit com a alumna, no li van donar la posició de professora a la Universitat de Girton fins 30 anys més tard d'haver acabat els estudis. Va ser la primera dona que es va integrar a la Universitat de Kings, quatre anys abans de morir. Membre destacada de les escoles neo-ricardiana i post-keynesiana, es va interessar, a més, pel subdesenvolupament i va sorprendre per elogiar la revolució cultural de la Xina maoista. Durant la Segona Guerra Mundial, va treballar en comitès de govern en relació a temes sobre el temps de guerra. També és autora del concepte l'esperit anímic essencial de les empreses, segons ella, veritable motor inicial i determinant del procés d'acumulació i creixement empresarial.

Marjorie Grice-Hutchinson

1909-2003 (Eastbourne, Regne Unit - Màlaga)

Historiadora del pensament econòmic medieval, especialitzada a l'Escola de Salamanca. Filla d'un prestigiós advocat, va passar la seva infància en diverses ciutats europees, per la qual cosa no va tenir una educació primària formal, tot i que va aprendre diferents idiomes. L'any 1924, el seu pare va adquirir una finca a la província de Màlaga, on des d'aleshores van passar les vacances. La residència familiar San Julián va ser donada per Marjorie a la Universitat de Màlaga i avui és el Centre d'Experimentació Grice-Hutchinson. Va ser professora de la Universitat de Londres, primer al *Kings College* i, més tard, directora del departament d'espanyol del *Birkbeck College*. A més, va estudiar a la *London School of Economics*, on va obtenir un *degree honour*. L'any 1951 es va casar amb el baró Ulrich von Schlippenbach, un enginyer agrònom que vivia a Màlaga, on Marjorie va romandre fins que va morir, l'any 2003. La baronessa va rebre el Doctorat Honoris Causa per la Universitat de Màlaga (1992) i per la Complutense de Madrid (1993), i el *Distinguished Fellow* de la *History of Economics Society* (1994).

Edith Penrose

1914-1996 (Califòrnia - París)

És l'economista a qui s'atribueix el concepte de l'empresa penrosiana, estudi que va desenvolupar a la dècada dels 50 i que va suposar un trencament imprevist amb la visió ortodoxa de l'empresa des d'un punt de vista dinàmic i evolutiu. Va estudiar a Califòrnia, i als 20 anys es va quedar vídua i amb un nadó. L'any 1939 va acceptar de treballar a l'Oficina Internacional de Treball de Ginebra, sota la direcció de qui més tard seria el seu marit, l'economista E. F. Penrose. Després, tots dos es van traslladar a Londres i Edith, a petició especial d'Eleanor Roosevelt, va estudiar les condicions socials del Regne Unit: *Food Control in Great Britain* (1940). L'any 1947 van entrar a la *John Hopkins University* d'EUA, on ella va dur a terme la tesi doctoral: *The Economics of the International Patent System* (1951). Abans de ser expulsats de l'Iraq, on es traslladaren als anys 60, van viure durant un temps a Bagdad, on van impartir classes a la universitat. Més endavant, Edith va ser professora de la *London School of Economics* i el 1978 va ser nomenada catedràtica d'Economia de l'escola de negocis INSEAD a Fontainebleau, París, una categoria a què poques vegades havia accedit una dona.

Mary Paley

1850-1944 (Ufford - Cambridge, Regne Unit)

Mary Paley Marshall, nom mixt de soltera i casada amb què li agradava firmar els seus escrits, es caracteritzava per la fermesa a l'hora de defensar les seves opinions com a dona i economista. Va ser una de les estudiants femenines de la primera promoció de graduades de la Universitat de Cambridge. Va defensar sempre el rol de la dona tant a la feina i en cercles acadèmics com en la vida. Si en algun moment no va arribar més lluny en la lluita contra algunes opinions contràries als seus principis, les quals podia defensar precisament el seu marit –Alfred Marshall, va ser per no trencar una vida en comú que apreciava. Paley ha estat un referent en la història de la integració de la dona en l'economia i la universitat. A més, va ser la primera professora adjunta a càtedra d'Economia a Cambridge. Va publicar, de forma conjunta amb el seu marit, *The Economics of Industry* (1879) i va participar activament en l'organització i el desenvolupament de la *Marshall Library of Economics*, a Cambridge, assessorant els estudiants d'Economia i modernitzant les relacions universitàries cap a formes més properes a les d'avui. ■

sumari

2 elles també hi eren

Economistes pioneres

Per Núria Quiñero

4-14

Les economistes, un valor a l'alça

Per Sònia Hernández

Fotografies Esther Sanromà

16-19 fem esport

La participació femenina a l'esport, estancada

Per Mei Ibáñez i Sílvia Majó

Federar-se per competir

Per Sílvia Majó

22-23 pensar en clau del XXI

Les quotes han donat més poder a les dones?

Per Montserrat Nebreda, Fausto Miguélez

Il·lustració: Pepa Armenté

26-29 l'administració administrada

Coordinada per Marta Corcoy

30-32 a favor nostre

Imatges pel record

Fotografies de Pilar Aymerich

Text: Elvira Altés

altres seccions

20-21 dones que remenen les cireres

Maite Ocaña, directora del MNAC

Per Dolors Vinyes

Fotografia: Esther Sanromà

24-25 europa a l'abast

2007: Any europeu de la igualtat

d'oportunitats per a tothom

Per Esther Molas

33 de cara a la paret

La gata Lina

Per Gemma Sales

36-37 així ens veuen, així ens va

Les tertúlies als mitjans: territoris masculins

Per Mavi Carrasco

42-43 homes de fer feines

Toni Soler

Per Aurora Antón

Fotografia Pilar Aymerich

34-35 sofregit cultural

Per Esther Molas

El cinema que venen als més menuts

per Rosa Mª Palencia

39-41 l'estenedor d'idees

Convocatòries, notícies, aniversaris

dones

Barcelona, setembre 2006, núm. 24

Consell de Redacció
Montserrat Puig, Joana Gallego, Mª Eugenia Ibáñez,
Pilar Aymerich, Montserrat Minobis, Hilda Ferrer,
Marta Corcoy, Elvira Altés, Esther Molas

Coordinació: **Elvira Altés**
Coord. tècnica: **Marta Corcoy**
Correcció: **Esther Molas**

Disseny gràfic i maquetació: **Alicia Gómez del Moral**
(www.villuendasgomez.com)

Foto portada: **Halensee Schwimmbad, 1990**

Impressió: **El Tinter**. Dipòsit legal: B-44.200-2000

Edita:

Associació de Dones Periodistes de Catalunya

Rambla de Catalunya 10, 3r. Tel: 93 412 11 11/ 93 301 16 77 E-mail: adpc@adpc.cc Web: www.adpc.cc

Imprès en paper ecològic

Les economistes, un valor a l'alça

La professió d'economista és una de les que compta amb un índex d'atur més baix. Aquesta situació és idèntica per a homes i dones, tot i que aquest fet no ens pot fer parlar d'un sector totalment igualitari, ja que les discriminacions i els desequilibris es continuen donant en la jerarquia i la distribució de la feina. Les dones han aconseguit avançar molt en aquest àmbit, però encara queda un llarg camí per recórrer.

Per **Sònia Hernández**

La vitalitat del món empresarial i la versatilitat de la carrera, que permet diversitat d'especialitzacions, fan possible que les persones que es llicencien de nou trobin feina amb facilitat ja sigui al teixit empresarial, a l'administració pública, al sector financer, a les consultories o a les universitats com a docents. La paritat ja fa temps que va arribar a les aules, això és inqüestionable, però si es continua fent un seguiment del que seria la carrera d'economista, s'observa que les xifres es van desequilibrant a mida que la trajectòria va ascendint. L'absència de dones als càrrecs de responsabilitat i de comandament a les empreses i les administracions no és un fenomen exclusiu de les

Ciències Econòmiques, però sí ha estat denunciat per un important nombre de professionals.

Una incorporació gradual

Un altre organisme que pot proporcionar xifres orientatives al voltant de l'exercici de l'economia a Catalunya és el Col·legi d'Economistes de Catalunya, que compta amb un total de 5.845 col·legiats, dels quals 191 estan en la categoria de jubilats. Els associats són majoritàriament homes, amb la qual cosa veiem que es trenca l'equilibri que semblava haver a les classes de la universitat. El 73,8% dels col·legiats són homes i el 26,2%, dones.

“ L'absència de dones als càrrecs de responsabilitat (...) no és un fenomen exclusiu de les Ciències Econòmiques, però sí ha estat denunciat per un important nombre de professionals ”

Malgrat aquestes xifres, no podem avançar-nos a afirmar que l'exercici, actualment, sigui majoritàriament masculí, o, com a mínim, no és aquesta la imatge que donen algunes empreses actuals. Desglossats els percentatges del Col·legi d'Economistes, es pot observar com ha estat l'evolució i la integració de les dones en aquesta professió. Es podria establir una norma segons la qual, a més edat, menys dones.

La integració massiva de la dona economista al mercat laboral es pot comprovar sobretot en l'augment d'associades que es troben en la franja d'edat de menors de 36 anys és a dir, els nascuts a la dècada dels setanta del segle XX, els darrers anys del franquisme i els primers de la democràcia. Des del Col·legi també s'ha apuntat una altra raó que explicaria per què les dones més joves són les més abundants com a col·lectiu, i que seria el fet que, un cop llicenciades, les dones s'incorporen al mercat laboral i es col·legien, però al cap d'uns anys –quan es podria afirmar que arriba el moment de crear una família–, tot i que no abandonen del tot la professió, sí que es distancien notablement de les dinàmiques de la feina, una actitud que es podria reflectir en un presumpte abandonament d'actituds vinculades, com ara el pertànyer a un col·legi professional.

Una elecció transcendent

D'aquesta etapa en què la dona ha de triar entre continuar endavant amb la seva carrera professional o dedicar-se a la creació d'una família, no només es parla des del Col·legi, sinó que aquest és un element en la carrera professional d'una dona que es té molt present. Així ho han constatat tant les economistes *pioneres* –considerant

dins aquesta denominació un destacat grup de dones que es van introduir al món de l'Economia a finals dels 70 i que van estar entre els primers grups de llicenciats, sent molt poques i havent de trencar molts tabús– com Maravillas Rojo, Montserrat Arqué, Maria Antònia Monés, Muriel Casals, M. Paz Corominas o Conxa Oliu; com altres generacions més joves, com és el cas de la consultora i professora universitària Margarida Crous. La conciliació de la vida laboral i la familiar continua sent un dels temes clau en el desenvolupament d'aquesta professió, com en tantes altres. Les dones citades són un exemple de què són moltes les que aconsegueixen tirar endavant el seu projecte professional amb èxit, però també són abundants les qui, sense renunciar a la seva feina, es queden al marge d'una més gran competitivitat o d'una carrera més ascendent.

Aquesta actitud de renúncia parcial o d'abandonament

Col·legi d'Economistes. Piràmide d'edat en percentatge de col·legiats

Grup d'edat	Homes	Dones
Més de 56 anys	19,52%	5,84%
Entre 46 i 55 anys	30,57%	13,86%
Entre 36 i 45 anys	30,76%	36,80%
Menor de 36 anys	19,15%	43,50%

Font: Col·legi d'Economistes

Titulacions de primer i segon cicle en economia. Títols homologats per curs

CENTRES INTEGRATS	2002-03			2003-04			2004-05		
	Home	Dona	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona	Total
Universitat de Barcelona	146	135	281	128	121	249	124	113	237
U. Autònoma de Barcelona	85	73	158	70	62	132	56	58	114
Universitat Pompeu Fabra	73	75	148	60	97	157	76	66	142
Universitat de Girona	13	17	30	10	7	17	11	13	24
Universitat Rovira i Virgili	16	16	34	17	17	34	11	24	35

Font: Departament d'Educació i Universitats. Secretaria d'Universitats i Recerca

“ És més fàcil per una dona acceptar una feina inferior amb la promesa de que ja progressarà més endavant ”
 Montserrat Arqué

Montserrat Arqué

de la cursa de les promocions i ascensos acaba provocant un dels fenòmens que més es denuncia per part de les professionals: l'absència de dones en els llocs de poder de les empreses i organitzacions. Per aquesta raó, cal remarcar que no es tracta d'una renúncia voluntària, sinó tot el contrari, ja que sovint les dones no troben el suport necessari ni en el món de l'empresa ni en el seu entorn per poder desenvolupar-se d'una altra manera. És una forma de discriminació com moltes altres que pateix la dona encara en l'exercici de la seva professió. Així és com ho veu una de les economistes pioneres, Montserrat Arqué, qui va ser adjunta al conseller Delegat del Comitè Olímpic de Barcelona 1992: “Per un costat hi ha la discriminació dins de les empreses, a les que els costa assumir que s'ha de pagar el mateix per la mateixa feina, o que abans promocionaran a un home que a una dona per allò de què si la dona està en edat de ser mare podria quedar-se embarrassada i demanar una baixa que perjudiqui els interessos de l'empresa”.

Més precarietat laboral

Arqué també assenyala que aquesta discriminació es pot comprovar en el fet que actualment hi ha moltes més dones subcontractades que homes, “és a dir, fent feines per sota de la seva capacitat professional”. L'economista assegura: “És més fàcil per a una dona acceptar una feina inferior amb la promesa de què ja progressarà més endavant”. Al sector de l'economia, per tant, no es tracta tant d'un problema d'accés al treball –en el qual també es podria detectar algun element discriminatori– com en l'accés a llocs superiors, com explica Arqué: “El segment pro-

fessional femení deu venir a ser molt semblant al de les altres professions que requereixen un nivell de formació similar. Moltes dones professores a la Universitat però poques catedràtiques, força dones funcionàries a les diferents administracions encara que poques als llocs de responsabilitat, bastantes dones treballant al sector financer, bancs i caixes, fins i tot algunes ocupant direccions d'oficines o de departaments, però cap com a directora general, en fi, aquest sector no és gaire diferent dels altres”.

Una altra de les pioneres, Maravillas Rojo, qui ha dut a terme una destacada activitat des de l'Ajuntament de Barcelona, a més d'haver estat –entre molts altres càrrecs– Directora Provincial de l'INEM a Barcelona, entre 1991 i 1995, també remarca els inconvenients i obstacles que pot suposar ser dona per desenvolupar-se al món laboral, però és optimista, tant pel que ha estat la introducció de la dona al mercat laboral com per les perspectives de futur: “L'economia és una formació que permet treballar en multitud d'activitats. Avui no parlem tant de professió com d'ocupació i cada vegada més, dels projectes concrets que cadascú de nosaltres desenvolupa. En aquest context, les dones tenim una àmplia presència en les diferents activitats que permet una formació de base econòmica”.

Rojo considera que “la igualtat d'oportunitats queda en la pràctica limitada per les dificultats d'accedir a càrrecs directius o de responsabilitat, especialment en grans empreses, consells d'administració i en el món financer”. Com a conseqüència, l'actual presidenta de Barcelona Activa afirma: “Aquesta situació real comporta que les decisions econòmiques estiguin realment en mans dels homes”.

Compromís pels canvis

L'entrada de la dona al mercat laboral ha suposat un canvi en el sector. Si bé no es pot parlar de què s'hagi *feminitzat* la disciplina o la professió, al parer de Rojo, “a mesura que s'han incorporat més dones a la formació de disciplines acadèmiques vinculades a l'economia, s'ha anat ampliant la seva presència en el món laboral”. Proposa un exemple: “A l'agència de desenvolupament local Barcelona Activa, un dels nostres compromisos és aconseguir la paritat homes-dones entre els participants dels serveis que es presten (creació i consolidació d'empreses, accés i millora de l'ocupació), i així ha estat des que vaig incorporar-me l'any 1995. Comprometre's vol dir estar disposat a modificar l'orientació de l'activitat en cas de no aconseguir-ho. La nostra experiència demostra que quan hi ha voluntat i es posen els mitjans, les dones participen àmpliament”.

Les noves generacions

També optimista, tot i que molt conscient dels obstacles que ha de superar la dona, es mostra una economista que podríem considerar representativa d'una nova generació. Nascuda al 1964, Margarida Crous, pertany a un grup de professionals que pot gaudir dels avanços que van aconseguir les dones de generacions anteriors, però que encara continua lluitant per una normalització del sector. Sorprèn, però, que els problemes de què parla continuen

sent els mateixos de dues dècades abans. En la seva experiència de prop de 20 anys dins de l'assessorament fiscal, Crous assegura no haver-se trobat amb masclisme o actituds discriminatòries, si bé reconeix que el tema de la conciliació continua sent molt difícil. Fa cinc anys que va fundar el despatx que ara, participat amb altres socis, porta el seu nom. Des d'aquesta posició privilegiada, treballa per combatre els handicaps que ha de patir la dona en la seva feina.

De les 14 persones que formen el despatx, 6 són homes, en contraposició a les 8 dones. Sense arribar a parlar de discriminació positiva, sí assegura que té "una sensibilitat especial" per tractar d'ajudar les dones i que se sent "molt còmoda" treballant amb dones, que "sempre es trobaran amb els mateixos problemes, amb aquesta mena de doble joc que obliga a tenir el cap en dos llocs i que és una qüestió femenina, no depèn de la col·laboració de la parella, tot i que aquesta és imprescindible". Malgrat pertànyer a una generació posterior, també Crous considera que la dona continua renunciant a un desenvolupament total de la seva professió o bé optant per dedicar-se a temes menors. Ella pertany al 20% que, segons dades del Col·legi d'Economistes, exerceix la seva professió de forma associada, un índex que també és diferent en el cas dels homes, ja que el valor arribaria fins al 35%. Segons aquestes xifres, en més d'un 60% les dones treballen per compte d'altri, mentre que en el cas

FOTO ESTHER SANROMÀ

Margarida Crous, al centre de la imatge

dels homes seria un 45%. Per compte propi exerceixen la seva professió al voltant del 10% de les dones i el 20% dels homes.

Un futur en femení

Atès l'augment de dones en les universitats, creu que en un futur, l'economia serà una professió de dones, per la qual cosa necessitarà alguns canvis i reestructuracions. Aquesta feminització, al parer de moltes dones economistes, podrà suposar una millora en les pràctiques i en els processos de la professió. També Maravillas Rojo ho creu així: "Com en altres àmbits del món laboral i directiu les dones poden aportar, i ho fan, determinats valors i comportaments en relació a la direcció d'equips així com una nova orientació per a l'eficàcia i l'eficiència. Les dones tenim capacitat d'intuïció i de relació. En aquest moment potser hi ha una més gran sensibilitat i un compromís més ampli, per raons òbvies, en un dels temes emergents com és la necessitat de conciliar la vida personal i la laboral".

Les dones economistes són molt conscients de les limitacions que el gènere sembla imprimir a la seva professió, però lluny de caure en el victimisme, treballen per intentar trobar fórmules que donin cabuda a l'especificitat femenina en una professió que cada vegada ho és més. La diversitat de la pràctica de la disciplina d'Economia afavoreix una mena de dispersió i versatilitat que la dona ha sabut aprofitar per aconseguir arribar allà on vol, provant de resoldre de la millor manera possible les incompatibilitats que s'estableixen entre l'esfera pública i professional i la privada. ■

FOTO ESTHER SANROMÀ

Maravillas Rojo

“ A mesura que s'han incorporat més dones a la formació de disciplines acadèmiques vinculades a l'economia, s'ha anat ampliant la seva presència en el món laboral

Maravillas Rojo

Ser dona i economista (o a la inversa)

En aquesta conversa entre professionals de l'economia que provenen de diferents camps d'activitat hi apareixen els temes que interessen a la majoria de dones: l'exercici de la professió, l'ascens a llocs de decisió, com compaginar la família i la feina, què signifiquen l'ambició, el desig i l'èxit per a les dones.

M. Antònia Monés

Catedràtica de Fonaments de l'Anàlisi Econòmica per la UNED. Del 1994 al 1996 va ser directora del Departament d'Economia del Gabinet de la Presidència del Govern central i el 2004 va ser nomenada directora general de Programació Econòmica, del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya. Actualment és assessora de la presidència de la Comissió Mixta de Valoracions.

Conxa Oliu i Creus

Directora de Col·lectius, Xarxa d'Agents i Banca Associada del Banc Sabadell, a més de consellera de tecnoCredit SA, entitat que dóna servei als col·lectius professionals. És també la presidenta de la Comissió Econòmica del Consell Social de la Universitat Pompeu Fabra.

M. Paz Corominas

Consellera Delegada de l'Àrea de Salut al Grup XXI. Va formar part del consorci per a l'organització del desè campionat del món de natació, com a directora del programa de patrocini per a empreses nacionals i té una àmplia experiència en el sector sanitari, del que és especialista.

Muriel Casals

Professora de Fonaments de l'Anàlisi Econòmica a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), organisme en què també va ser vicerectora de relacions Exteriors i Cooperació entre 2002 i 2005. Actualment és membre de la Junta Directiva de l'Ateneu Barcelonès i membre del Consell Català del Moviment Europeu.

Maria Rosa Cava

Actualment és la Secretària General i Gerent del Col·legi d'Economistes de Catalunya, però des que el 1972 es va llicenciar en Econòmiques per la UB ha exercit diversos càrrecs a l'empresa privada i a la pública, com a RTVE, a l'OCUC, a la Subsecretaria de Estado para el Consumo o la Conselleria de Comerç i Turisme.

Mª Antònia Monés, Conxa Oliu, M. Paz Corominas, Muriel Casals i M. Rosa Cava pertanyen a un grup de dones que s'han considerat pioneres per la seva entrada i el seu ascens en el món de l'economia catalana. Des de llurs activitats a l'administració pública, la universitat, el món financer, l'empresa privada i el col·legi professional han assistit als canvis estructurals i conjunturals que s'han produït en les darreres dècades en aquest sector.

Són conscients que formen part d'un grup de privilegiades que ha pogut desenvolupar amb èxit la seva professió. Estan contentes amb allò que han aconseguit i els agrada la seva feina, que viuen apassionadament, però lluny del cofoisme saben que encara resta molt per fer. Des d'alguns enuncisats teòrics s'ha dit que l'economia és una disciplina masculina atès que ha estat creada per homes que han tractat d'explicar el sistema econòmic. La reflexió, per tant, neix d'aquest enunciat.

Conxa Oliu: L'Economia no és una professió d'homes. Fins i tot, diria que és de les menys masculines. Quan començàvem nosaltres, ja hi havia algunes dones i cada vegada ha anat a més; i la pràctica no ho és gens. A més, hem de sortir dels tòpics de pensar que hi ha professions masculines i d'altres que són femenines.

Muriel Casals: No crec que hi hagi professions específicament femenines o masculines. En tot cas, les economistes servim per a coses molt diverses, perquè no és una professió molt definida, sinó que una economista pot fer coses molts diferents, i aquesta capacitat sí que és un tret bastant femení.

M. Antònia Monés: Crec que és com totes les professions, les quals no tenen sexe. El que sí notes, però, és que quan vas pujant en l'escala de *comandament* i de poder, a la majoria de professions hi ha menys dones, i això és el que caldria veure el perquè.

M. Rosa Cava: Considero que la progressió ha estat la mateixa que en altres professions, hi havia molt poques dones, ara s'han anat incorporant moltes més, i ara, dalt de tot segueix havent poques.

M. Paz Corominas: Darrerament han sortit estadístiques, i noms i cognoms de dones que estan als Consells d'Administració, que és el màxim on pot arribar una dona en la pràctica privada. A més, aquesta professió dóna per molt i caldria concretar més. Per exemple, a les universitats cada vegada hi ha més dones.

Monés: Sí, però catedràtiques dones n'hi ha molt poques. A l'administració pública n'hi ha moltíssimes. Els funcionaris cada cop més són dones, però quan arribes a un nivell de direcció, per exemple, llavors comença a baixar la proporció d'una manera alarmant.

Casals: El moment en què la dona ha de dedicar més esforços a planificar la seva carrera professional i a millorar les seves condicions, coincideix amb el moment en què s'està fent, alhora, la família; i això fa que les dones avancin menys de pressa que els homes en les professions. En canvi, a la universitat i a l'administració pública són llocs on estem relativament ben tractades, perquè la cursa per l'ascensió és menys brutal.

Oliu: El moment de crear la família és molt determinant i les dones, per això, ara ho estan retardant de manera alarmant, perquè volen tenir un cert temps per arribar a nivells més elevats a la feina. Nosaltres ja no tenim l'edat de tenir criatures, ja hem passat això i ens n'hem sortit de la manera que hem pogut. Ara, mirant amb distància, veig que nosaltres sempre hem tingut per sobre nostre homes, i als homes, en termes generals, no els agrada ser manats per dones. Fa poc tenia una conversa amb una persona de Recursos Humans que en les entrevistes de feina —evidentment són coses que no s'atreveixen a dir en públic— diversos homes li han confessat que no suportaven que una dona els manés.

Monés: Tot això és molt interessant, perquè tot és molt

FOTO ESTHER SANROMÀ

Debat propiciat per la revista, en el Col·legi Oficial d'Economistes de Catalunya

FOTO ESTHER SANROMA

subtil, com si no existís.

Oliu: Exacte, oficialment no existeix i no es diu mai en públic, perquè fer-ho seria la cosa més incorrecta que et puguis trobar; però entre ells alguna cosa es diu. I després també afegiria que per part de la dona hi ha una cosa que s'hauria de superar —sense voler donar culpes a ningú—: tenim tan interioritzat que aportem a la família el segon sou que mentre no superem aquest element ho tenim molt malament. Els homes igual, també tenen una sèrie de complexos amb el tema del sou que els manifesten en privat, perquè no suporten que la seva dona guanyi més que ells.

Corominas: Quan la gent jove es casa fa un pacte, que en la nostra època no es feia. Tots els matrimonis aporten els sous a mitges, però és evident que quan comença a haver-hi nens i quan les dones tenen uns altres valors que no són els estrictament relacionats amb la feina, elles inconscientment es retiren de la part professional. Llavors és cert que l'home va pujant proporcionalment més que la dona i, aleshores, el sou del marit és una part més important que el sou de la dona.

Casals: Això que estem dient és molt greu. Estem dient que una dona ha de triar, i que si opta per l'èxit profes-

sional i econòmic i accepta un càrrec de responsabilitat ben pagat, està comprometent que els homes l'estimin més o menys.

Oliu: No sé si té un reflex tan directe en l'estimació, però sí que són coses que et trobes. I tot apunta a que contínui passant d'aquesta manera, perquè dins l'empresa això que estem dient és el més normal. De vegades s'agafa l'excusa de la baixa maternal, i això és una bajanada, perquè tres o quatre mesos en la vida laboral d'una persona no és res. Hi ha homes que es trenquen una cama i tornen al seu lloc de treball i no passa absolutament res. En canvi, amb una baixa maternal dins l'empresa sembla que s'acabi el món.

Casals: Estem descrivint uns personatges que fan una mica de llàstima, perquè són víctimes d'un model que els han imposat. Per a ells triomfar vol dir un conjunt de coses dins de les quals estan atrapats, i això els impedeix veure que hi ha altres èxits. Les dones en això som més llestes, i posem les nostres expectatives d'èxit vital en coses més diverses i això ens permet tenir menys càrrecs i menys sous, però gaudir més.

Monés: Però una cosa no hauria d'impedir l'altra. Ser capaces de ser més flexibles i més dúctils, més complexes, no hauria de ser un impediment per arribar als llocs de poder i no ho és. El que passa és que, senzillament, el sistema està muntat d'una manera que els homes es donen massa importància i que ja els va bé que tot contínui així.

Casals: El remei a aquests problemes està en l'educació. Les mares de nens tenen un paper molt important, els mascles han de créixer d'una manera diferent a com ho han anat fent les generacions anteriors.

Cava: A mi em preocupa molt el tema de les legislacions que s'estan fent a favor de les dones i que ens pot fer molt de mal. Una de les noves mesures és que fins que el nen tingui sis anys, tant el pare com la mare poden demanar la baixa per maternitat. Jo he vist que ha estat l'home qui ha demanat el permís, però no per anar amb la criatura, sinó per anar a treballar a un altre lloc. Així un home utilitza els drets que tenen les dones i les perjudica. I el pitjor és que la llei ho permet. I tampoc no ens afavoreix la legislació de les quotes, que obliga a què hi hagi càrrecs femenins als Consells d'Administració, a segons quins organismes públics, etc. Com s'acompleixen aquests càrrecs, aquests percentatges? Ni en funció de la vàlua ni de l'experiència, sinó que se'ls anomena per raons partidistes i en funció de criteris com que és la dona de no sé qui, o la germana o la filla.

Casals: A Alemanya han canviat algunes lleis. Fins ara donaven diners per a les criatures, però ara ho fan perquè la mare es quedi a casa. Tornem a un sistema que premia que algú surti del mercat laboral.

Monés: És evident que algú ha de tenir cura de les criatures i els avis. Per tant, si el que volem és viure en plena llibertat i amb els mateixos drets i possibilitats que els homes, el que més pot ajudar és que hi hagi una política familiar que pensi, no tant en la persona que ja ha arribat dalt de tot i ja té recursos econòmics, sinó en tantíssimes dones que es queden a mig camí per tenir mainada. Puja

FOTO ESTHER SANROMA

FOTO ESTHER SANROMA

FOTO ESTHER SANROMA

una generació de noies que crec que si nosaltres vam ser una mica les pioneres d'un canvi, ara moltes dones tenen una ambició professional que passa per sobre de l'ambició familiar, cosa que a la nostra generació era raríssim.

Corominas: També hi ha una altra opció. Al sector sanitari, el 90% dels estudiants són dones amb un currículum brillant i amb molt de valor, però la seva aspiració és treballar de 8 a 15 hores. No són dones empresàries, sinó que volen compatibilitzar la seva vida familiar amb la laboral. El que està passant és que tota la planificació que s'havia fet dels metges que havien de donar servei a la població s'ha descompensat principalment perquè s'havia previst que les persones que sortien de les carreres de medicina cobririen una sèrie d'hores a l'hospital, a la medicina pública i després a la medicina privada. A la medicina privada actualment hi ha una mancança d'especialistes, no hi ha anestesistes, no hi ha pediatres... Perquè les dones que han sortit de les facultats de Medicina han deixat de compaginar les dues feines. En el camp de l'economia pots veure que dones empresàries purament n'hi ha poques, tot i que professionalment són molt bones, l'esperit empresarial no el volen o els falla.

Cava: Però en aquests temes de la discriminació hem avançat molt. Hi ha hagut molta evolució.

Oliu: Sí, però el perill és que es pensin que ja està, que ja hem arribat on volíem. Hi ha molts homes que es pensen que ja està. I tot just hem començat. És com si ja tots fóssim iguals, i no ho és. Ara al banc estan entrant moltes més dones que homes i també a la Universitat. I això ens hauria de fer pensar, perquè això produirà d'aquí uns anys un desequilibri important. Si no es canvia aquest model en què les dones quan arriba un cert moment - el de la maternitat o el que sigui -, es retiren, llavors les empreses es ressentiran perquè hi haurà una quantitat de persones que quan estan a punt de tenir llocs de responsabilitat desapareixen.

Casals: Vull reivindicar la possibilitat de triar. Crec que s'ha de donar suport a aquelles dones que volen fer carrera i han de tenir totes les possibilitats, però també s'ha de veure bé que hi hagi dones i homes que tinguin una actitud més moderada des del punt de vista de la seva ambició professional, que tinguin objectius diferents a arribar dalt de tot.

Oliu: I tant, és que sinó seria molt greu. ■

FOTO ESTHER SANROMA

Lourdes Beneria

Impulsora de l'Economia feminista i catedràtica a la Universitat de Cornell, d'Estats Units d'Amèrica

“La clau està en organitzar i demanar un sistema que doni prioritat a les necessitats humanes”

Nascuda l'any 1938, Lourdes Beneria va formar part de la primera promoció de llicenciats en Ciències Econòmiques de la Universitat de Barcelona. Des que va marxar als Estats Units a fer el seu doctorat, ha desenvolupat allà la seva trajectòria professional, en què ha destacat la seva participació en el desenvolupament d'una Economia Feminista. Catedràtica a la Universitat de Cornell, ara analitza els efectes de la globalització sobre els mercats de treball en general, i, més concretament, sobre les dones.

> Va ser difícil entrar en aquest món professional?

< Vaig fer econòmiques, perquè volia fer una cosa diferent. Pensava que amb aquesta carrera comprendria millor, per exemple, quina era la diferència entre diversos sistemes econòmics però no sabia massa què significava l'economia. Volia entendre millor com funcionava el món, i per a això sí que em va ajudar. L'ambient estudiantil era molt masculí, però tampoc no ens plantejàvem massa aquest problema, no ho vam fer fins a finals dels 60. Fèiem les nostres lluites de mica en mica. S'ha vist que els qui han dominat l'economia tradicionalment han estat els homes, tot i que sempre hi ha hagut excepcions, com l'economista anglesa Joan Robinson, que va destacar molt a partir dels anys 30. Ara hi ha més dones, però no hi ha cap premi Nobel d'economia que sigui dona, i no crec que n'hi hagi, de moment.

> Com explicaria l'hegemonia masculina en el pensament econòmic?

< Ara hi ha el que es diu economia feminista, i s'ha escrit molt sobre aquest tema. El pensament econòmic ortodox se centra sobretot en l'economia de mercat; va anar deixant de banda l'economia familiar de què parlaven els grecs i, sobretot a partir de la transició al capitalisme, el mercat és el centre de la teoria econòmica que ha estat pensada predominantment per homes. Per exemple, el treball es defineix com el treball remunerat, no inclou el treball domèstic. El PIB es va definir com el del total dels productes que passen pel mercat, sense incloure la resta de les feines on les dones han estat tradicionalment involucrades. I ha estat així fins que el feminisme ho va qüestionar, ara ja fa 25 anys o més. Hi ha hagut molts canvis com a resultat d'aquest qüestionament, però l'essència de

“ Sense democràcia econòmica no hi ha democràcia real ”

la disciplina no ha canviat gaire. Malgrat que molta gent sí s'ho ha pres seriosament, la majoria d'economistes continua com si no hagués passat res.

> El sistema econòmic ha canviat amb la incorporació de les dones?

< El paper de la dona cada vegada és més important. La seva incorporació al mercat de treball ha sigut enorme sobretot a partir dels anys 60. Això ha fet que moltes professions i moltes tasques s'hagin feminitzat. La globalització també ha fet que s'obrin moltes portes a les dones, sobretot en el sector serveis a les indústries que utilitzen molta mà d'obra. Podem, fins i tot, parlar d'una preferència per la contractació de dones, malgrat que no precisament per raons positives, sinó perquè els salaris femenins són més baixos arreu del món, perquè accepten treballar en condicions precàries, i per altres raons. D'altra banda, però, també hi ha hagut millores, per exemple en l'accés a les professions i llocs abans vedats a les dones, incloent llocs de poder. Però això està contribuint a un augment de la desigualtat entre les dones de la mateixa manera que les desigualtats socials estan augmentat arreu del món.

> Què ha impedit que els canvis fossin més importants?

< El sistema econòmic no ha canviat, de la mateixa manera que la pobresa al món continua sent un problema, malgrat el gran progrés tècnic i el creixement econòmic. Les jerarquies socials continuen o s'intensifiquen i la gran majoria de dones estan als nivells més baixos d'aquesta jerarquia. Tenim un sistema econòmic mundial capaç de produir cada cop més, però sense tenir en compte primordialment les necessitats de les persones o de les famílies abans que els interessos de les empreses.

> Què s'hauria de fer per avançar més en aquest sentit?

< La clau està en organitzar i demanar un sistema que doni prioritat a les necessitats humanes. Per exemple, construir un estat del benestar amb unes polítiques socials que pensin en una economia sostenible, una producció que no enverini els productes alimentaris ni contamina el medi ambient o que no destrueixi el planeta en què vivim.

Si tinguéssim veritables democràcies, els governs representarien millor als ciutadans. La gent vol alternatives al sistema però és difícil pensar-les i canalitzar-les. Tenim democràcies polítiques, en el sentit que els ciutadans poden votar els qui els representen, però no tenim democràcies econòmiques basades en un accés més igualitari a tot tipus de recursos. Quan comprem qualsevol producte, estem donant un vot a través del mercat perquè es produeixi aquest producte: per tant, qui té més diners, té més vots. Als EEUU les campanyes electorals són tan costoses que només poden ser candidats els rics, sobretot als nivells polítics més alts. Si tinguéssim de veritat una democràcia complerta, el sistema econòmic i

social no representaria tant els interessos de les elits, tal com passa ara. Sense democràcia econòmica no hi ha democràcia real.

> Quin paper poden jugar les dones en això?

< Els canvis grossos vénen de canvis petits i el moviment de dones a partir dels anys 60 ha estat un dels moviments socials més importants dels últims 50 anys. Per tornar a l'exemple de les economistes, a partir dels anys 70 i 80 s'ha fet molta feina en el camp de redefinir el concepte del treball, una redefinició també de les estadístiques laborals i del PIB per incloure el treball domèstic en la producció total. Ara sabem millor com la gent distribueix el seu

FOTO ESTHER SANBOWA

temps, fins a quin punt les dones tenim o no autonomia en l'ús del temps, com es distribueix l'oci entre homes i dones –els homes tenen més hores d'oci que les dones, a gairebé tots els països. Jo treballo bastant el tema de dona i desenvolupament, sobretot a Amèrica Llatina, i s'han fet molts estudis sobre els efectes de les polítiques neoliberals sobre les economies familiars i com ha afectat a homes i dones. Hem estudiat quin tipus de polítiques macroeconòmiques farien falta, perquè els costos socials dels programes d'ajust estructural no siguin tan alts. Si ho jutgem pel número d'estudis que s'han fet, penses que sí que hi ha molta cosa, però si mirem el món de la política econòmica, allà on es prenen les decisions de macroeconomia, en els governs i els ministeris, allà no hi trobes gairebé cap dona. Encara hi ha moltes portes tancades. És aquí on encara es poden fer molts canvis, queda molt per fer, així com a altres nivells de política econòmica. ■

Sònia Hernández

...d'ECONOMISTA Mercè Sala

Davant de tot,
les persones

Crec que a totes les persones els estudis universitaris ens marquen en el decurs de la nostra vida professional, de forma que moltes de les nostres decisions les prenem des de la visió del món que ens aporta la nostra especialització. Probablement quan triem una carrera no som totalment conscients d'aquesta evidència. En el meu cas, vaig prendre la decisió d'estudiar la carrera de Ciències Econòmiques, no tant perquè m'interessés l'economia de forma vocacional, sinó que vaig actuar més pensant en què m'agradaven tant les ciències, sobretot la matemàtica, com les lletres, sobretot la filosofia, i que aquests estudis podien ser una bona manera de combinar ambdues especialitzacions. Em va semblar que la visió humanista era un bon complement al pensament més abstracte.

Un cop cursats els estudis m'he adonat que els he interioritzat, perquè tinc una forta tendència a veure les coses a través del prisma de la meva professió. Penso molt en termes econòmics, sóc conscient que sempre administrem recursos que són escassos per definició i, per això, abans de decidir valoro l'impacte econòmic. En altre paraules, avaluo l'eficiència de les accions. Perquè no n'hi ha prou amb ser eficaç. Als llocs on he treballat el meu objectiu ha estat comprovar si s'estaven usant adequadament els recursos, tant materials com humans, i quan no era així, els racionalitzava.

No obstant això, l'economia no ho és tot, i l'experiència m'ho ha demostrat en molts casos. Per exemple, quan ja era presidenta de Renfe, l'any 1992, vaig tenir la satisfacció d'inaugurar la primera línia d'alta velocitat espanyola. Mentre viatjàvem de Madrid a Sevilla vaig pensar que si algú m'hagués consultat sobre la procedència de començar pel sud en comptes de començar pel Madrid-Barcelona hauria respost en clau econòmica, de manera que hauria pensat que aquesta segona opció podia ser més rentable, ja que unia més població i el tren d'alta velocitat és un mitjà per oferir servei de transport a les persones.

Però un cop feta, el temps ha demostrat que en aquest tema, com en la vida, no és aconsellable guiar-se només per criteris econòmics, sinó que n'hi ha d'altres iguals o més importants. En aquest cas, l'equilibri territorial i la contribució a la creació de riquesa a zones amb més mancances. Penso que ha estat una bona decisió perquè, d'una banda els comptes mostren que és l'únic servei de transport de Renfe que té un resultat econòmic positiu. I per l'altra, el més important ha estat la contribució al desenvolupament de la zona sud d'Espanya. Actualment el sud d'Espanya s'ha desenvolupat més que en altres països, com per exemple Itàlia, i crec que l'AVE hi ha contribuït molt.

Un altre aspecte que pot il·lustrar la meua visió econòmica el podem trobar en les idees que expresso en un llibre que acabo de publicar. Tracto d'explicar com es duu a la pràctica aquesta combinació de visions, fent servir de fil conductor el conegut conte del Flautista d'Hamelín. Exposo la meua experiència en la gestió d'equips humans i el seu valor per a les empreses. Quan aquestes no reconeixen la importància que ha tingut la bona feina feta pel gestor (flautista al conte), el resultat pot ser la pèrdua dels guanys obtinguts.

Un cop feta la combinació, recomano posar davant de tot, les persones, i després, els números i alhora establir una bona convivència, qüestió essencial per a la vida laboral i personal. ■

FOTO ESTHER SANROMÀ

Una flautista amb bones notes

La capacitat i ductilitat de Mercè Sala queda clara en la seva trajectòria, si observem les posicions i càrrecs que ha ocupat tant en l'empresa pública com en la privada. Aquesta Doctora en Ciències Econòmiques i Empresariales, ara que comença a comptar anys des de la sisena dècada, es mira la vida a través de la metàfora del flautista. Resulta que Mercè Sala (una dona d'empenta com tothom sap) ha tingut traça per fer córrer els dits pels forats de la flauta mentre hi passava l'aire. I per a qui en tingui algun dubte, només cal seguir-li les passes. Ha estat tinent d'alcalde a Barcelona, presidenta de Renfe, ha treballat per a la Universitat Politècnica, i per a la Pompeu Fabra, ha estat consultora, assessora i membre de Consells d'Administració de l'empresa privada i actualment és la presidenta del Consell de Treball Econòmic i Social de Catalunya. Un viatge de llarg recorregut en el que ha procurat no perdre de vista ni l'horitzó ni els seus primers objectius: conciliar la filosofia i les matemàtiques. ■

E.A.

La millor companyia per al futur és la teva.

Una gran companyia és la que arriba al futur abans que les altres. A Endesa estem posant en marxa el futur de més de 22 milions de clients a 15 països d'arreu del món. Som la primera multinacional elèctrica espanyola i continuem creixent per generar progrés i benestar. Per això estem segurs que, amb la teva companyia, arribarem al futur abans que ningú.

on on on on on on

La participació femenina a l'esport, estancada

Al 2005, les dones només van assolir el 18,65 % de les llicències tramitades per les 71 federacions catalanes

Des del punt de vista quantitatiu, la presència de les dones en l'esport d'elit català està estancada. El nombre de llicències femenines en les 71 federacions catalanes en prou feines ha crescut en els últims anys i el percentatge de participació en relació a les masculines ha disminuït. Segons dades facilitades per la Secretaria General de l'Esport (SGE), el 1998, les llicències masculines van ser 410.373, i les femenines, 96.383, o sigui que a l'acabar la temporada, el 80,93% de l'esport federat el practicaven homes, mentre l'altre 19,01%, dones. Set anys després, al 2005, les xifres han augmentat per a uns i per a altres –500.743 i 114.658–, però el percentatge de fitxes femenines és lleugerament inferior, un 18,63%.

Si bé les federacions acullen, en general, totes les categories, des de juvenil fins a seniors, és a dir, des de l'edat escolar fins a la pràctica d'elit de les persones adultes, la fitxa federada suposa un plus de qualitat esportiva sobre les de les mateixes categories dels Consells de l'Esport Escolar. Així, tots i totes les esportistes d'elit –internacionals, olímpics– passen per les federacions.

Gimnàstica, taekwondo i voleibol

Una anàlisi més a la menuda ens permet afirmar que les 71 federacions mantenen, amb més pena que glòria, la presència femenina. Només n'hi ha tres en les que les dones són majoria (gimnàstica –74%–, taekwondo –64%–, i voleibol –62%–), però la valoració d'aquest suposat predomini és molt diferent en els tres casos. Les dones són majoritàries en gimnàstica per la senzilla raó que els nois es fan enrera davant una especialitat que és víctima dels tòpics d'una mal entesa masculinitat a l'esport, característica que també és aplicable al voleibol, una federació que –al contrari de la de Gimnàstica– no ha sabut aprofitar aquesta tendència per tal d'incrementar de forma rotunda la participació femenina. Ben al contrari, ha perdut llicències. El 1998 en tenia 3.000 i el 2005 ha baixat a 2.890. Un cas apart és el taekwondo, que ha doblat àmpliament el nombre de llicències de dones en els últims set anys: de 2.779 a 6.481.

Millors resultats a les elits

Sense majoria femenina, però amb tendència a tenir els deures fets, en aquest cas a augmentar les llicències

femenines, figuren els esports d'hivern, natació, patinatge, tennis, i golf. A l'altra banda, és a dir, entre les federacions que han experimentat un descens important d'inscripcions femenines, figuren esports bàsics, com ara bàsquet i handbol (disciplines en les que les catalanes han tingut i tenen un brillant currículum, per la qual cosa és fa més difícil entendre el descens de participació), karate, vela, activitats subaquàtiques i ciclisme entre d'altres.

Per damunt, però, d'aquest descens quantitatiu de la participació femenina en l'esport federat català, el cert és que quan les dones superen els obstacles, que són molts, els resultats són molt millors que els dels seus companys. Segons estudis que ha dut a terme la SGE, el 75% dels bons resultats obtinguts en competicions internacionals tenen nom de dona, i per bons resultats s'entén aquells que donen dret a premis o beques dins del programa d'Alt Rendiment Català (ARC). Val a dir que les dones que superen tots els obstacles i tabús i arriben al cim tenen molt clar el que han deixat en aquesta carrera, per tant, treballen dur i els resultats en són la torna.

“L'home és l'heroi”

Carles Giralt, cap de l'Alt Rendiment i Esport Federatiu de la SGE, reconeix que la presència numèrica de les dones no ha millorat en els últims anys en cap dels àmbits de l'esport català, “ni en fitxes d'esportistes, ni en àrbitres, ni com a membres de les juntes directives”. Afegeix que només algunes federacions han fet certs esforços, però amb resultats “gairebé testimonials”. Giralt considera bàsic que s'incorporin més dones en les juntes de les federacions i al·lega que les baixes xifres de participants són conseqüència d'un doble motiu: “el model d'esport que tenim, masculí, i la tendència de les dones a abandonar abans la pràctica esportiva”. Giralt insisteix en què les nenes i les dones han d'enfrontar-se a l'estereotip que han fixat els mitjans informatius, la publicitat i la societat en general, que diuen: “L'home és l'heroi, el triomfador, i la dona és la que aplaudeix”.

El futur?, per convicció o per exigències del seu càrrec, en Carles Giralt es mostra optimista, confia en la discriminació positiva que es pot portar a terme des del Consell Català de l'Esport i posa com a exemple que en l'apartat d'alt rendiment “l'evolució és favorable”. ■

M. Eugenia Ibáñez

Federar-se per competir

El passat 20 de juliol més d'un centenar d'alumnes de taekwondo es van examinar de cinturó negre en el Velòdrom d'Horta. Gairebé la meitat d'aquests esportistes eren dones i els seus examinadors eren dues jutgeses i un jutge. Aquestes xifres gairebé en paritat no són un excepció en el món del taekwondo. Tot el contrari. Són la norma i en la majoria de campionats la participació d'homes i dones se situa en el 50%.

La federació catalana de taekwondo és un exemple gairebé perfecte de la pràctica esportiva igualitària des del punt de vista del gènere. Actualment, aquesta federació té dos entrenadors per a la seva selecció absoluta: el mestre Antonio Toledo i la mestra Sumi. Aquesta mateixa estructura es repeteix també a nivell de l'Estat espanyol, amb Elena Benítez i Francisco Martín com a seleccionadors nacionals i també pel que fa a les fitxes federatives d'esportistes.

Així, segons la Secretaria General de l'Esport, l'any 2005 hi havia 3.700 fitxes d'homes i 5.988 de dones. Una singular situació que es dona només en aquells

esports etiquetats com a femenins. "Aquest èxit es produeix de forma natural, perquè aquest esport té el mateix atractiu per a homes que per a dones", assegura el president de la Federació Catalana de Taekwondo (FCT), Antonio Toledo. "Nosaltres venem el nostre esport de la mateixa forma a tothom, tot i això -afegeix el directiu- sempre hem tingut especial cura pel que fa a les dones". Però encara queda feina per fer en aquesta federació, perquè malgrat que el seu president assegura comptar sempre amb l'opinió de les esportistes per prendre decisions, la seva junta directiva només inclou una dona i com a vocal. En aquest sentit, Toledo afirma que no té cap inconvenient en modificar els estatuts de l'organització per equiparar el nombre de llicències de dones a la seva representació en els òrgans directius: "Encara que ens podríem trobar que no hi haguessin suficients representants femenines per cobrir aquests càrrecs". Tanmateix segons el president, "són membres de la junta directiva aquells que expressen el seu interès en cobrir aquests tipus de llocs, però està en la consciència de tots

Nombre de llicències a les Federacions esportives

FEDERACIÓ	1998			2005		
	Homes	Dones	% dones	Homes	Dones	% dones
Act.subaquàtiques	8.885	3.497	28,2	7.891	2.134	21,2
Bàsquet	44.411	28.888	39,4	41.948	25.034	37,0
Ciclisme	12.066	417	3,3	9.923	303	2,9
Esgrima	320	168	34,4	496	173	25,8
Esports d'hivern	6.504	4.234	39,4	7.409	4.817	39,3
Futbol	97.912	3.417	3,3	148.249	3.297	2,1
Gimnàstica	275	1.285	82,3	539	1.832	77,2
Golf	18.900	8.751	31,6	32.977	13.472	29,0
Handbol	5.151	1.280	19,9	5.696	1.244	17,9
Hoquei	2.315	1.164	33,4	2.879	1.804	38,5
Judo	4.300	2.450	36,2	2.879	1.804	38,5
Karate	4.553	1.151	20,5	4.583	909	16,5
Natació	5.914	3.689	38,4	6.706	3.813	36,2
Patinatge	6.794	4.564	40,1	7.334	5.370	42,0
Taekwondo	8.314	2.779	25,0	3.700	5.988	61,0
Tennis	21.215	8.834	29,4	24.350	11.541	32,0
Vela	6.259	2.904	31,6	4.082	1.104	21,2
Voleibol	1.138	1.994	63,6	1.149	1.913	62,4

Font: Secretaria General de l'Esport (SGE)

III Trofeu Intenacional Ciutat de Barcelona de Vòlei Platja, disputat al Moll de Marina de Barcelona els dies 15 i 16 de juliol d'enguany.

fer polítiques que impulsin l'esport entre les dones". Per això, el màxim directiu de la Federació Catalana de Taekwondo ha fet públic el compromís de posar sobre la taula, en la pròxima reunió de la junta, la necessitat d'incrementar el número de dones en aquest organisme.

"Petites victòries que obren escletxes"

Més enllà de les paraules han anat els representants de la Federació Catalana de Badminton. Els dirigents d'aquest organisme van modificar el passat mes de juny els seus estatuts, perquè la junta directiva estigui proporcionalment formada, com a mínim, pel mateix número de federades. "Es tracta d'una federació petita, però són entitats com aquesta les que més s'estan mobilitzant en la majoria de casos", explica la responsable del gabinet d'Esport i Gènere de la Secretaria General de l'Esport, Maria José Bilbao. Les federacions d'handbol i de tennis taula també han establert percentatges per aconseguir una composició més representativa dels seus òrgans directius. En paraules de Bilbao, aquestes iniciatives "són petites victòries que obren escletxes". Però pel president de la Federació Catalana de Voleibol, Francesc Ferrer, posar quotes no és la millor solució: "Si nosaltres ho féssim, ens quedariem sense junta directiva, perquè no hi ha dones disposades a incorporar-s'hi. És millor anar a poc a poc i no posar quotes, perquè en aquests moments no es poden complir". En aquest sentit, Ferrer recorda que només 3 dels 100 clubs de voleibol que hi ha a Catalunya estan presidits per una dona i que les entrenadores són només el 8% dels tècnics que té la federació. "Estem treballant des de fa sis anys per incrementar aquest xifra i volem que el 30% dels tècnics siguin dones, per això els

oferim el curs d'entrenador a un preu més econòmic", explica el directiu. En canvi, el voleibol és un esport considerat femení i, en xifres, les dones són majoria.

Per a Maria José Bilbao concloure que les dones no volen formar part de les juntes directives "és fals". La responsable del Gabinet d'Esport i Gènere recorda que en la majoria de casos no es tenen en compte qüestions tan bàsiques com els horaris de les reunions i afegeix: "Els directius no tenen imaginació per trobar solucions".

Ciclistes guanyadores

Dins de les petites fites que ja s'han assolit, també es poden incloure les actives iniciatives que estan duent a terme des de la Federació Catalana de Ciclisme (FCC). Al capdavant d'aquestes accions està la ciclista Carme Mas, responsable de la comissió femenina. Aquesta vocalia intenta pal·liar els contundents efectes d'una estructura competitiva, la del ciclisme, pensada per homes i per a homes. Així, de les 10.226 fitxes federatives de ciclisme de l'any 2005, només 303 eren de dones.

Actualment a Catalunya no existeix cap competició ciclista exclusivament femenina, i les esportistes es veuen obligades a competir amb homes. "Una noia cadet no té les mateixes condicions físiques que un noi i això indubtablement les desmotiva per continuar", assegura Mas. Tot i això, el 20% dels premis aconseguits en torneigs ciclistes la temporada passada corresponen a dones. "No pot ser que amb aquests resultats no mimem a aquest grup i permetem que les nostres millors ciclistes marxin del país", es queixa la responsable de la Comissió Femenina. Marta Villajosana és una d'aquestes esportistes campiones –va guanyar una de les etapes de la darrera edició del Giro– que finalment ha decidit continuar la seva carrera a Itàlia. En aquest sentit, Mas denuncia que "no hi ha facilitats per a què les noies puguin practicar el ciclisme de competició". El més habitual és que si volen competir moltes d'elles hagin de realitzar llargs viatges en furgoneta, després de la jornada laboral, per participar en un torneig fora de Catalunya. "En canvi els nois tenen molts més patrocinadors que els recolzen i no cal que treballin perquè reben un sou de les empreses", recorda Mas. Però les traves no s'acaben aquí. Aquesta

Gimnàstica rítmica

ciclista explica, per exemple, que en la majoria de marxes de cicloturisme, l'organització no instal·la cap lavabo: "Això ens obliga a parar en benzineres i perdre temps mentre que els nois, contra els que competim, poden aturar-se a qualsevol lloc".

Per millorar totes aquestes situacions, des de la temporada passada la FCC compta amb una selecció femenina dirigida per Estela Peris. "Volíem que l'entrenadora fos una dona, perquè les mateixes ciclistes ens ho havien demanat, argumentant que elles entenen millor les seves inquietuds", afirma Mas. Amb la nova selecció femenina, aquesta comissió pretén motivar els clubs, per a que creïn equips de dones, tot i que asseguruen que "són encara molt reticents". Abans, però, caldrà revisar tota la legislació d'aquesta federació i agrupar les fèmines en diferents categories. L'objectiu final és aconseguir que les dones ciclistes puguin viure d'aquest esport com ho fan els homes. En aquest sentit, un primer pas imprescindible és incrementar el nombre de fitxes federatives.

Amb aquest objectiu, quatre dones ciclistes que tenen entre 20 i 50 anys van marxar, el passat juny, a competir a la maratón *Titan Desert* del Marroc –més de 280 quilòmetres en quatre etapes cronometrades- acompanyades d'un equip de televisió. Els resultats esportius van ser molts bons, ja que l'equip va acabar totes les etapes, mentre que molts grups de nois van abandonar la cursa abans de la final. "Volíem demostrar que qualsevol dona, tingui l'edat que tingui, pot fer esport amb la preparació necessària", explica Mas. Però el més important va ser el ressò mediàtic aconseguit gràcies a la retransmissió d'aquesta aventura, en diferents capítols, pel Canal33. L'equip català va aconseguir dos importants patrocinadors i la federació ja ha rebut trucades d'algunes entitats que volen col·laborar en projectes d'impuls a la pràctica ciclista per part de dones.

Campiona als 90 anys

Dins de l'aigua les xifres tampoc són gaire encoratjadores. Dels 10.519 esportistes que formen part de la Federació Catalana de Natació (FCN), les dones representen un 36%. Però segons explica Joan Claret, entrenador de natació i campió del món de salvament marítim,

Rosa Sellarès, 7 rècords del món i 10 d'Europa de natació

"està comprovat que en competicions internacionals hi ha més dones que assoleixen rècords". A Catalunya tenim dels millors exemples en la gairebé centenària Rosa Sellarès, única en la seva categoria. Aquesta nedadora ha batut, durant el 2006, 7 rècords del món i 10 d'Europa. El seu palmarès és insuperable, però potser podria ser encara millor si tingués el recolzament de la FCN. Aquesta entitat no destina cap ajut als esportistes de la categoria *master* que va dels 30 als més de 90 anys.

Rosa Sellarès, malgrat ser l'única dona que ha aconseguit aquestes marques tampoc rep cap ajut oficial –voluntàriament el Club Natació Nagy de Sabadell es fa càrrec de totes les seves despeses– per això, aquest any ha hagut de renunciar a participar als campionats del món de Los Angeles. Paral·lelament a les Illes Canàries, el Cabildo Insular, subvenciona la carrera esportiva de la nedadora Bernarda Angulo que també té més de 90 anys i encara competeix. Segons el Pla Estratègic de la Natació Catalana 2007-2012, situacions com aquesta estan lluny de millorar, ja que en el document s'assegura que la natació gaudeix d'un magnífic estat de salut pel que fa a l'equilibri de xifres entre homes i dones. "En natació la paritat és segura. En waterpolo potser és més gran el nombre de llicències masculines, però, en canvi, a la natació sincronitzada només hi ha dones", assegura el document signat per Lluís Bestit, president de la FCN. Però segons les xifres, les dones representen un 36% de les fitxes federatives i en esports com el waterpolo aquesta dada descendeix considerablement. ■

Fútbol femení

Silvia Majó

MAITE OCAÑA,

directora del Museu Nacional
d'Art de Catalunya

Maria Teresa Ocaña i Gomà, (Barcelona 1947) és llicenciada en Filosofia i Lletres. Des de 1986 ha desenvolupat una línia d'exposicions temporals, sobre moviments artístics internacionals centrats en les avantguardes de la primera meitat del segle XX, però si es coneix Maite Ocaña és perquè ha remenat moltes cireres al capdavant del Museu Picasso de Barcelona des de 1983 i fins el passat mes d'abril quan va ser nomenada directora del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC). Abans va dirigir i coordinar tots els esdeveniments relacionats amb Picasso 2006 BCN

ENTREVISTA

> Va ser seleccionada en un concurs internacional de persones expertes per ocupar aquest càrrec. Això li dona una confiança especial en la realització dels projectes previstos?

< Sóc una persona bastant realista. El fet d'haver estat nomenada a partir d'un concurs, em dona la confiança de què les meves propostes seran acceptades. No totes. A vegades tens una visió de què els projectes són possibles i des de l'administració t'han de dir que no. Això passa amb totes les administracions. Per tant cal conèixer els límits de les institucions. Cal saber el terreny que es trepitja. Has de ser el màxim ambiciosa possible, tot coneixent la realitat que t'envolta, per tal de no sentir-te fracassada si alguns projectes no els pots dur a terme.

> Per exemple en l'adquisició de noves obres d'art?

< La compra d'obres d'art és una part desitjable però poc freqüent. Què més voldríem que comprar-ne moltes! Les partides per adquisicions és un hàbit que està començant al nostre país, però costa. No és habitual que un museu tingui una partida per adquisicions. No es contempla, entre altres coses, perquè per completar les col·leccions, són obres de preus importants i és difícil. Ho han tingut bé el Reina Sofia i el Prado, perquè l'Estat ha destinat una partida per a ells.

> I per les comunitats autònomes?

< Ara s'està millorant. Es diversifiquen les formes d'adquisició. Per exemple, el Ministeri d'Hisenda renuncia a impostos d'herències, a favor del Ministeri de Cultura en el tema de les donacions i dipòsits. Aquí fa pocs dies, vam tenir una activitat emblemàtica en aquest sentit, de donació d'uns mobles molt importants pel MNAC. També hi ha dipòsits interinstitucionals. Obres del museu estan als despatxos de la Generalitat i peces d'altres institucions poden venir al museu sempre que tinguin un interès dins del curs del MNAC.

> Des de la perspectiva de gènere al món de l'art, no li sembla escandalós l'absència de dones?

< Quan les dones han estat absolutament marginades durant tants segles, és normal que produeixen menys i probablement pitjor, exceptuant casos excepcionals. En general, prolifera allò que ha estat recolzat, que té un suport de cultiu. Aquesta absència de les dones al món de l'art, obeeix a unes èpoques on poques dones s'hi dedicaven i, per tant, queda reflectit en percentatges.

> Creu que des de les administracions, es poden dur a terme actuacions de compensació perquè no torni a passar que les dones productores d'art quedin al marge?

< Crec que no tornarà a passar, perquè els temps han avançat i no hi ha marxa enrera. Que algunes passes endavant siguin, a vegades, emmascarades diria que sí. A mi no m'interessa aquest emmascarament.

> És una cosa que es pot detectar?

< Sí, clarament, les quotes de paritat ho determinen. Jo espero que les dones ocupin el lloc i siguin reconegudes

per allò que mereixen i fan. Aleshores és quan realment haurem guanyat aquesta batalla, sense victimismes. És un procés llarg, molt llarg, perquè són molts els segles que portem d'endarreriment.

> Com creu que es podrà plasmar, en el món de la gestió i la producció d'art, la nova llei d'igualtat?

< Jo crec que avui en dia les universitats estan plenes de dones que treballen i que no pateixen cap discriminació. A qui faria bé que una dona que no val fos reconeguda pel fet de ser dona? Seria horrorós! Hem de dir que actualment i, en general, estan més cotitzats els homes pintors, de la mateixa manera que els homes són més reconeguts en molts altres àmbits, perquè durant molt de temps ha estat així. Però estic segura que si hi ha bones pintores sortiran a la llum, sense cap mena de dubte!

> Qui determina la vàlua en el procés de reconeixement d'un o d'una artista?

< Al principi, en el procés intervenen força els marxants i els galeristes; després cal veure l'acollida, si és bona va agafant una dimensió interessant, tant si és dona com home. D'altra banda dins el món dels marxants i dels galeristes cada vegada hi ha més dones. En el tema de discriminació de les dones cal mirar endavant sense victimismes. Som en un procés de recuperació molt evident.

“ En el tema de discriminació de les dones, cal mirar endavant sense victimismes ”

> El fet que sigui una dona la directora del MNAC i de què la majoria de les caps d'àrea i departament d'aquest museu siguin dones, implica una sensibilitat diferent en els resultats de la gestió?

< Segur que hi ha una manera de pensar diferent. Que hi han coses que les enfoques d'una manera o d'una altra d'acord amb les experiències professionals. Al principi de ser tècnica, als museus, en general, hi havia moltes més dones, perquè els sous eren molt baixos. Ara ha canviat molt, perquè la cultura ha pres una dimensió que no tenia als anys vuitanta. La interdisciplinarietat en els programes d'activitats afavoreix aplegar i diversificar més sensibilitats, diria que sense ser específiques d'homes o dones.

> Aquests programes incideixen en el coneixement i la sensibilitat per gaudir de l'art?

< Sí, i tant, però l'aprenentatge s'ha de fer a l'escola. És com aprendre a llegir. En aquest sentit al nostre país portem un gran endarreriment, són especialitats que es contemplen molt poc. És a l'escola on aprenem a llegir. L'art per apreciar-lo i comprendre'l, s'ha de saber llegir i això cal fer-ho en paral·lel a la resta d'aprenentatges. ■

Maria Dolors Viñas

Les quotes han d a les d

Desigualar per igualar

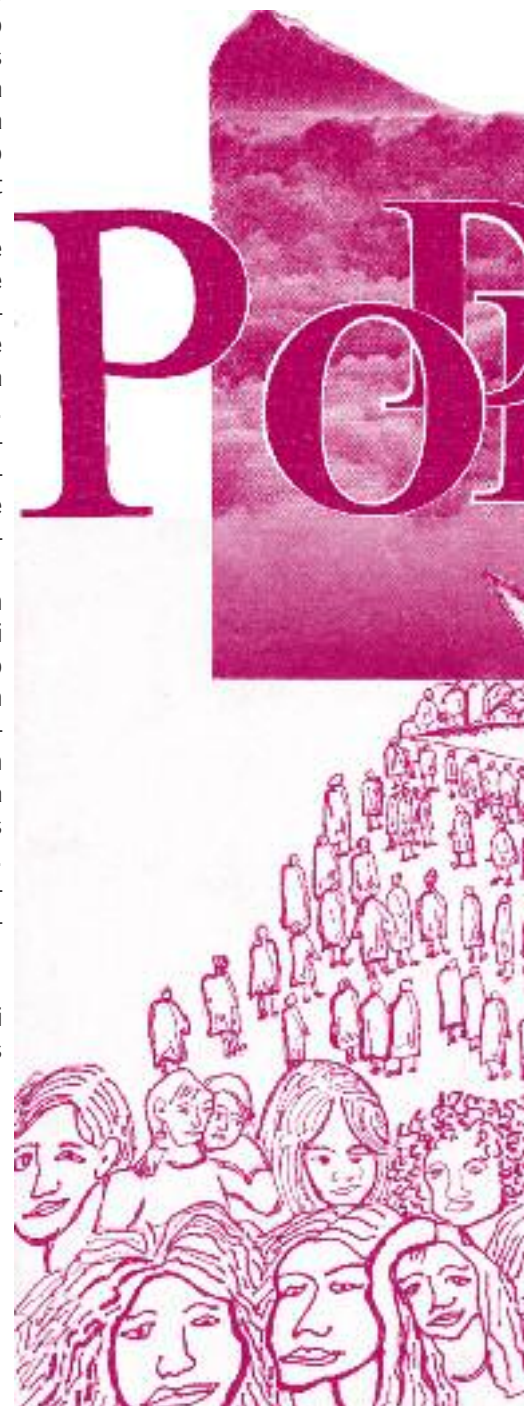
Per **Montserrat Nebrera** *

La Llei d'igualtat entre els sexes ja és un fet. Potser abans d'embarcar-nos en noves aventures legislatives, s'hagués hagut d'acomplir la legislació laboral existent, i millorar els instruments per a la conciliació de feina, temps lliure i activitat domèstica, recordant que un compromís d'aquesta mena ha de ser global i no sols una formulació política. Però simbòlicament resulta molt més fàcil vendre que ara s'ha fet la norma que ho resoldrà tot, i això ens porta a preguntar-nos si, més enllà de la seva avinentesa, ha aconseguit més poder per a les dones en els aspectes de la vida que contempla.

Molt de temps, polítiques d'incentivació i d'inspecció, i la col·laboració de les pròpies afectades, es requeriran per comprovar l'eficàcia del conjunt de mesures adreçades a la dona treballadora de classe mitja i baixa, els col·lectius on la discriminació es fa més palesa. Una altra mirada crec que cal sobre aquella part de la llei que imposa quotes mínimes de participació femenina en llistes electorals o en consells d'administració de grans empreses. Aquesta imposició, que desiguala situacions desiguals per arribar a la igualtat final desitjada, és un extrem de l'anomenada *discriminació positiva*, criticada per un corrent teòric i judicial (també a nivell europeu) que entén que les fórmules emprades només poden consistir en garantir la igualtat d'oportunitats, mai en imposar-ne un resultat.

Si entenem per poder la concreta potestat d'una ministra o consellera en la seva feina, és indubtable que les quotes incrementen el poder individual, i si hi ha més dones que el tenen, augmenta el poder de les dones. Però això no vol dir que els objectius del col·lectiu pel que fa a la normalització quedin satisfets, ni que les individuals situacions de paritat s'hagin originat en aquesta llei. Fa molt temps que dones valuoses formen part de la política i del món empresarial, i la paritat no descobrirà sota les pedres nous valors. Mentre la global societat no canviï, la capacitat personal de la dona per encetar els majors reptes continuarà llastrada, per moltes quotes que s'imposin. Afortunadament el sentit comú permetrà distingir la dona-quota, de la dona-vàlua, almenys en aquest temps de transició, llarg o curt, segons la perspectiva i interessos de qui ho mira. ■

* Catedràtica de Dret Constitucional i Directora del Centre d'Estudis Avançats

Donat més poder a les dones?

Il·lustració **Pepa Armenté**

Un camí útil, però incomplet

Per **Fausto Miguélez** *

Si em pregunten sobre quotes i poder, em refereixo a les quotes femenines a llistes, jerarquies, equips, direccions, etc. En realitat, les preguntes són dues: guanyen poder les dones amb l'aplicació de les quotes? Són les quotes el bon camí per assolir la igualtat entre homes i dones?

Els partits han avançat fins posar, en alguns casos, el 50% de dones a les llistes electorals, alguns en llocs de sortida. Alguns governs, centrals i regionals, tendeixen cap a la paritat de ministres o consellers o regidors. Algunes universitats han determinat que els equips de govern als diversos nivells també assumeixin aquesta proporció. En el projecte de Llei d'Igualtat, el Govern vol no només consolidar això a l'àrea pública, sinó donar el pas a la privada, dictaminant que la meitat dels consellers/eres dels Consells d'administració de les empreses siguin dones (aquí sembla que hi haurà una moratòria davant les protestes de les grans empreses). A primer cop d'ull, les dones guanyen poder, s'apropen als homes. Però,... hi ha peròs. El primer, que rarament les dones són cap de llista: cap de govern, alcaldessa, rectora, degana; elles van de segones. El segon, que puguin accedir a aquells llocs, en general, les dones que estan en posició similar als homes en la divisió del treball per gènere, és a dir, aquelles que tenen mitjans o tenen temps per no haver d'ocupar-se del treball domèstic i de la cura d'altres. En resum, les quotes faciliten l'entrada a algunes dones per la via tradicional dels homes. Camí equivocat? No, però incomplet, perquè senzillament és un camí per a algunes dones que quedaran parificades amb alguns homes (encara que més) en l'espai públic.

Crec que les quotes no són el camí més segur per avançar cap a l'esmentada igualtat, encara que són una mesura de xoc inicial útil. Em sembla més clar avançar a través dels quatre eixos prioritaris que ha assenyalat la Comissió Europea:

1. Abordar el tema dels rols de gènere: educació sense retalls de gènere per atraure les dones a les carreres científiques
2. Contractar i retenir les dones en els sectors laborals en els que estan infrarepresentades
3. Oferir a dones i homes la possibilitat de millorar en les seves professions durant tota la vida
4. Promoure la participació de les dones en la presa de decisions. ■

* Professor de Sociologia de la UAB i director del Centre d'Estudis Sociològics sobre Treball i Vida Quotidiana (QUIT)

2007: Any europeu de la igualtat d'oportunitats per a tothom

L'any europeu de la igualtat d'oportunitats per a tothom és una iniciativa s'emmarca dins d'un enfocament transversal de la no discriminació que hauria de permetre garantir una aplicació correcta i uniforme del marc legislatiu comunitari a tot Europa, tot destacant els seus principis fonamentals i obtenint un suport actiu de la ciutadania cap a la legislació en matèria de no discriminació i d'igualtat

Les institucions europees treballen, des de fa anys, per informar a la ciutadania dels avantatges d'una Europa unida en la diversitat i en el respecte. Qualsevol acció, tasca o iniciativa que tingui com a objectiu eradicar la discriminació i promoure la igualtat d'oportunitats entre les persones és lloable i s'ha de difondre arreu. I les institucions comunitàries han designat l'any vinent com a Any europeu de la igualtat d'oportunitats per a tothom. Cap a una societat justa, gràcies a la decisió número 771/2006/CE del Parlament Europeu i del Consell de la Unió Europea.

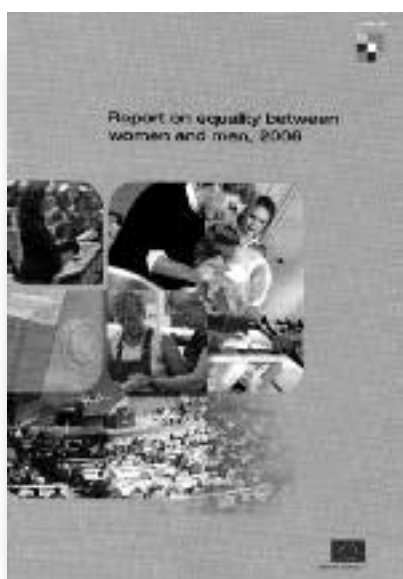
L'1 de juny, la Comissió Europea (CE) va proposar una estratègia marc nascuda de la pròrroga del seu Llibre Verd de 2004 titulat Igualtat i no discriminació a la Unió Europea ampliada. L'objectiu bàsic d'aquesta iniciativa és garantir una protecció jurídica eficaç contra la discriminació mentre es defineix un enfocament que integri tots els motius de discriminació i que compti amb l'ajut de tothom. Aquest nou enfocament també es reflecteix en la proposta de fer de l'any 2007 l'Any europeu de la igualtat d'oportunitats per a tothom. Per la seva part, el Parlament Europeu, en una Resolució del 9 de juny, es va mostrar favorable a accelerar el procés d'inclusió social als nous Estats membres de la UE.

La igualtat entre dones i homes també és un punt a assolir. El 14 de febrer, la CE va adoptar el seu *Informe sobre la igualtat entre dones i homes*, el primer que cobreix la UE ampliada, i que s'inscriu en la perspectiva del Consell Europeu de primavera. En ell s'exposa les

modificacions principals de la situació respectiva de dones i homes pel que fa a educació, treball i vida social. A més a més, al 2005, dècim aniversari de la Conferència Mundial sobre la Dona a Pequín, diverses institucions van voler reafirmar el compromís de la UE a favor de l'aplicació dels objectius i del programa d'acció fixats en aquella conferència. A l'espera de què es doni forma a un nou programa marc per a 2007-2013, el 7 de setembre es van prorrogar per un any els dos programes d'acció comunitàries existents en l'àmbit de la igualtat entre dones i homes, que haurien d'haver finalitzat el 31 de desembre de 2005. El 8 de març la CE va proposar crear un *Institut europeu de la Igualtat de Gènere*. El paper d'aquest organisme independent serà subministrar suport tècnic a les institucions comunitàries i als Estats membres, amb la finalitat d'ajudar-los a fer progressar i a aplicar la política de la UE en aquest àmbit.

La decisió de la celebració de l'any es deu a la conscienciació que van crear els anys europeus anteriors. Es pren com a base els èxits de l'Any europeu contra el racisme (1997), l'Any europeu de les persones amb discapacitat (2003) i la campanya paneuropea d'informació "Per la diversitat. Contra la discriminació". L'objectiu de l'Any europeu de la igualtat d'oportunitats per a tothom serà que es prengui més consciència en els països de la Unió Europea de totes aquelles qüestions que tractin de la igualtat entre homes i dones i de la lluita contra la discriminació. Es desitja estimular el debat, el diàleg i els intercanvis de bones pràctiques.

Els punts principals de l'Any europeu del 2007 seran els següents:

> **Conscienciar sobre el dret a la igualtat i a no patir cap discriminació**

És necessari que el públic conegui millor la normativa de la UE sobre igualtat i lluita contra la discriminació, que són valors i principis comuns a la Unió. L'Any procurarà subratllar el missatge, dirigit al públic en general, de què totes les persones, sense distinció de sexe, origen ètnic o racial, religió o conviccions, discapacitat, edat ni orientació sexual, tenen dret al mateix tracte. Un repte fonamental serà demostrar que la noció d'igualtat no significa uniformitat.

> **Estimular un debat sobre com augmentar la participació en la societat**

S'ha d'establir un debat i un diàleg per promoure una major participació dels grups infrarepresentats en tots els sectors i a tots els nivells de la societat. La política d'igualtat d'oportunitats no es limita a suprimir la discriminació, sinó que també vol igualar les oportunitats. Els desavantatges que pateixen algunes comunitats, com els gitanos, estan tan esteses i arrelades en l'estructura de la societat que poden necessitar d'un ajut o d'una acció positiva per posar remei a la seva exclusió.

> **Celebració i compromís amb la diversitat**

Aquest Any europeu pretén conscienciar sobre la contribució positiva que les persones, independentment del seu sexe, origen ètnic o racial, religió o conviccions, discapacitat, edat o orientació sexual, aporten a la societat en el

seu conjunt. Cercarà crear un clima positiu en el que es valorin les diferències.

Aquest Any europeu donarà reconeixement a la diversitat d'Europa com a font de vitalitat socioeconòmica que és precís conduir cap al bon camí per compensar els efectes demogràfics en l'oferta de mà d'obra.

> **Promoure una societat més solidària**

L'Any europeu intentarà augmentar la conscienciació sobre la importància de promoure entre la gent les bones relacions entre les persones, especialment entre el col·lectiu de joves. Reunirà a persones i grups diversos en un esforç per impulsar i difondre els valors de la igualtat de tracte i la lluita contra la discriminació.

El pressupost previst per a l'Any europeu 2007 és de 13,6 milions d'euros i ha de fomentar la participació de tots els estats interessats en impulsar la igualtat i lluitar contra la discriminació. Amb aquest objectiu, es demanarà als països participants que designin un organisme nacional de coordinació que inclogui representants del Govern, dels interlocutors socials, dels grups afectats per organitzar la participació del seu país a l'Any europeu. I també es demanarà que estableixin una àmplia col·laboració amb vistes a integrar els temes d'igualtat d'oportunitats en tots els àmbits polítics estratègics pertinents, inclosos els sectors del treball i de l'educació, els mitjans de comunicació, les empreses i l'elaboració de polítiques. ■

Esther Molas

Informació sobre les activitats del Parlament Europeu:

www.europarl.es / www.europarl.eu.int

Els espais **en femení**

Més de 10 anys **del CIRD de Cornellà**

L'any 1995 es va posar en marxa el Centre d'Informació i Recursos per a les Dones (CIRD) de Cornellà, concebut com un espai de trobada, informació, assessorament i debat per a les dones del municipi, priorititzant aquelles que es troben en situacions de dificultat. Paral·lelament també es va crear el Consell Municipal de la Dona com a òrgan consultor de l'Ajuntament i com a instrument capaç de dinamitzar les accions a favor de les dones.

La tarda de la dona

FOTO JOSEP MESTRE

Inicialment va tenir la seva seu al Centre Social Titan i aquest any ens hem traslladat a una nova ubicació, al carrer Mossèn Jacint Verdaguer 16-18, gaudint d'un espai propi i en un lloc molt cèntric.

Durant el 2005 unes 1.300 dones han participat al CIRD en els serveis, cursos i programes que s'ofereixen tots ells conduïts per professionals especialitzades/ts i amb

servei de guarderia per facilitar l'accés a les dones.

L'activitat quotidiana és intensa i diversa. S'informa i s'assessora les dones en les problemàtiques específiques, laboral, jurídica, violència de gènere i altres aspectes.

Es fan cursos d'autoestima, tècniques d'expressió oral, bricolatge, informàtica, medi ambient, ortografia, història de les dones, de la música, tertúlies, sortides culturals, la celebració i organització de les diades, campanyes a favor de les joguines no sexistes, grups d'autoajuda, teràpia per a dones que estan en processos de separació, l'espai setmanal a Ràdio Cornellà: "Nosaltres les dones", l'observatori dels mitjans de comunicació, tallers als IES sobre prevenció de la violència i sobre la imatge de les dones que ofereixen els mitjans de comunicació, etc.

També s'ha creat la Comissió d'investigació i treball sobre el maltractament psicològic, formada per professionals de diferents àmbits amb l'objectiu d'objectivar el dany psicològic i que es pugui demostrar davant la justícia. ■

El CIRD de Barcelona **ja té casa**

El Centre d'Informació i Recursos per les Dones de Barcelona (CIRD) disposa per fi, després de 20 anys de funcionament, d'una cambra pròpia, d'un espai que ens permetrà fer-nos visibles en l'espai públic, fomentar la reflexió i el coneixement i estimular la presència i la participació de les dones i les entitats de dones a la vida de la ciutat. El servei va començar amb el nom de Centre de Documentació de la Dona l'any 1985. Una reorganització interna l'any 1989 va canviar part de les seves funcions i el nom, passant-se a dir Centre de Documentació i Recursos de la Dona.

Dos anys més tard un incendi al Centre Cívic de la Sedeta, on estava ubicat el CIRD, va destruir la totalitat del fons, recuperat posteriorment. Aquell mateix any el Centre va tornar a canviar de nom per adoptar la seva actual denominació: Centre d'Informació i Recursos per a les Dones (CIRD), consolidant també el seu paper com a servei que organitzava activitats, formació i trobades, convertint-se en un centre de vocació integral.

Després de l'incendi, el CIRD ha estat ubicat a diferents seus, fins arribar al carrer Camèlies 36-38, on el passat 20 de juny ens vam trobar per celebrar amb tothom, no només la trajectòria històrica del CIRD com a centre de referència per tots els esdeveniments del moviment de dones que passen a Barcelona, sinó perquè, per fi, la ciutat disposa d'un espai digne per consolidar-se i créixer.

Esperem que hi aneu, mireu, remeneu, i n'utilitzeu els recursos, que són per a totes vosaltres! ■

Regidoria de Dona i Drets Civils
Ajuntament de Barcelona

Judith Ibáñez

Comissionada en Polítiques d'Igualtat

Virginia Woolf manifestava fa un segle la necessitat de disposar d'un espai propi per poder pensar i transformar el món. El moviment de dones a casa nostra i a nivell internacional ha aconseguit un ampli consens en la conveniència de disposar de recursos especialitzats que mostrin les nostres experiències i els nostres sabers i aconseguir, així, eliminar qualsevol tipus de discriminació vers les dones.

L'Espai Francesca Bonnemaison ens obre de nou les portes

Les obres de millora i ampliació de la planta baixa de l'Espai Francesca Bonnemaison, que gestiona l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona, han fet que durant un any algunes activitats no s'hagin dut a terme, però aquest mes de setembre ens retrobem de nou amb vosaltres amb una àmplia programació que ja es desenvoluparà en algunes de les sales remodelades.

Aquest és el tret de sortida de la descoberta del nou Espai barceloní Francesca Bonnemaison que ens proposa una àmplia i engrescadora oferta d'activitats, d'entre les quals fem menció de l'homenatge que tindrà lloc el proper mes d'octubre a la política espanyola Clara Campoamor amb motiu del 75è aniversari del dret al vot per a les dones, amb una exposició de fotografies, debats, lectura dramatitzades...

Una altra activitat a remarcar serà el debat obert sobre les noves ciutadanes, com aquestes estan transformant la nostra societat i com potser també poden transformar els moviments dones, que tindrà lloc també el mes d'octubre amb *Fadela Amara*, presidenta de l'associació *Ni putes ni sumises* i autora del llibre del mateix nom i *Salwa El Gharbi*, presidenta de l'Associació de *Dones Amazigues*.

Una jornada de reflexió sobre nous instruments per a la participació de les dones i la presentació del projecte cofinançat per la Comissió Europea i liderat per la Diputació de Barcelona per a la creació del Centre de Formació Política *Dona i Ciutat*, junt amb les tradicionals presentacions de llibres, cinema, documentals, vídeo fòrum, debats... conformen una interessant programació de gran qualitat i a l'abast de tothom. ■

Per a més informació sobre tota la programació podeu consultar el web: <http://www.diba.cat/francescabonnemaison/ca/cfb/activitats>

Can Jordana compleix un any

El Centre de Recursos per a Dones, Can Jornada, el vàrem inaugurar el mes de maig de l'any 2005. va ser la culminació d'una vella il·lusió, d'un objectiu que les dones de Sant Boi ens havíem marcat fa molt de temps

Amb aquest centre de recursos municipal per a les santboianes volem potenciar la promoció de les dones i la igualtat d'oportunitats. Oferim informació, orientació, suport a la recerca i formació, sobre els temes objecte de treball, mitjançant un fons documental especialitzat. Un fons documental, ara per ara, modest però amb connexió i col·laboració amb les biblioteques municipals públiques i amb altres centres de recursos

Oferim un programa d'activitats anual i el desenvolupament de serveis d'atenció especialitzada per a totes aquelles dones que ho sol·licitin

El Centre de Recursos va dirigit:

- A totes les persones interessades en qualsevol tema relacionat amb la història, el pensament, el treball, la filosofia, etc., des de la vessant de les dones,
- Al teixit associatiu de Sant Boi,
- A la comunitat educativa, tant al professorat com a l'alumnat, AMPES, etc.
- A totes aquelles dones que necessiten informació i orientació especialitzada per situacions de rebuig, discriminació, assetjament, maltractament, etc., i que busquen suport i respostes a aquests problemes

Volem ser un espai de referència per a tothom a la nostra ciutat amb inquietuds i desigs d'aprofundiment en quin ha estat el paper de les dones al llarg de la història.

És un espai viu i actiu, amb voluntat de consolidació i creixement. És un punt de trobada per, a partir de la nostra realitat com a santboianes, dissenyar el futur, aquest futur de la nostra ciutat que el volem sense cap tipus de discriminació i amb una veritable igualtat d'oportunitats. ■

Amor del Àlamo

Regidora Ponent de Programes Transversals
Àmbit de la Dona per a tothom

Emprenedores creatives

Festutu és una de les empreses finalistes del Premi Barcelona d'Ofici Emprenedora 06, en la modalitat de Dona empenedora, que Barcelona Activa organitza anualment en el marc del Dia de l'emprenedor, la gran trobada de i per a la gent empenedora.

Enguany s'ha celebrat la cinquena edició amb continguts renovats. L'accés al finançament; la identificació de tendències del mercat i oportunitats de negoci, i l'apropament de la recerca universitària a l'empresa, han estat els principals accents de la convocatòria 2006.

Isabel Baró i Elena Sàrries van empenre l'aventura de muntar el seu propi negoci el 2003 i ara ja tenen tres botigues i cinc empleades.

Per a Isabel Baró, que ha participat també en el programa de Barcelona Activa, Dones Consolidació-ODAME, compartir les experiències amb altres dones empenedores l'ha ajudat moltíssim. Explica que va representar: "Aprendre com es fan moltes coses que nosaltres havíem fet de manera intuïtiva, com estudiar el mercat.... La formació ens ha servit per ser conscients del que havíem fet i del que hauríem pogut fet millor. Hem après molt, però no es tracta d'una lliçó que digui «això es fa així»; són coneixements, idees, una manera de veure l'empresa, que es van integrant poc a poc".

Davant de la pregunta de què se sent essent empresària,

Baró diu que mai no s'havia plantejat ser-ho, ja que per a ella la imatge d'una empresària "era la d'una persona seriosa, enfadada, manaire, preocupada només pels números..." Ara es defineix com a dona empenedora i considera que és "un món molt creatiu, obert a totes les possibilitats". Considera que gràcies a ODAME: "Vam empenre un camí del qual no sabíem el resultat i, de moment, el procés és maco i molt gratificant".

el procés, però molt maco. Val la pena", conclouen les empenedores.

Isabel Baró i Elena Sàrries van decidir dur a terme una idea pròpia: arran de l'experiència en disseny de joies de Sàrries, van voler oferir la possibilitat de que cadascú és personalitzés els complements. Després de reunir-se els caps de setmana durant un any i mig, va arribar l'hora d'actuar. Això sempre fa por.

La primera dificultat va ser trobar local, però van aconseguir-ho i elles mateixes van posar-lo a punt... Un vespre van treure els papers que cobrien l'aparador i tot seguit va entrar la primera persona a la botiga. L'endemà es va omplir i ja no hi va haver temps per fer una inauguració "oficial".

"Tot es començar"

A **Festutu** venen elements per fer collarets, polseres, arracades. Baró explica com li agrada el negoci perquè enllaça amb la creativitat; de fet, el més preuat per a ella és, més enllà de vendre, veure com moltes persones –sobretot dones– queden tan contentes d'adonar-se que elles també poden ser creatives i fer coses boniques amb les seves mans.

Isabel Baró ensenya algunes de les moltíssimes coses que es poden fer amb el que tenen a la botiga; com decorar una cadeneta, com fer un cinturó, o un anell! i engresca divertida a provar-ho, assegura que "tot es començar"...

Les dones de **Festutu** són empenedores que animen a empenre. ■

Laia Serra

Premi Barcelona d'ofici empenedora

Baró i Sàrries han estat finalistes del premi Barcelona d'ofici empenedora en la modalitat de dona empenedora, un guardó que les omple de satisfacció, perquè asseguren que quan van començar poca gent creia en nosaltres. "La família ens va donar suport, però ni nosaltres teníem tota la confiança. Quan de fora et reconeixen l'esforç, està molt bé", afirmen contentes. Però de ben segur que no tot són flors i violes. "Hi ha moments en els quals ho engegaries tot. Costa molt arrossegar la família, la feina...", confessa Baró.

Malgrat tot, sort que sempre hi ha ajuts. "El més important que he recollit a Barcelona Activa és haver posat en comú experiències i problemes amb dones com jo. Allà veus que tothom té els seus problemes, però has de sortir, tenir empenta... És bonic conèixer persones, xerrar, veure que la gent vibra, que té ganes de fer coses. Això dóna energia per seguir endavant. Ha estat una mica dur

Impuls a la **participació femenina**

Es crea *Dona i Ciutat*, el primer centre públic dedicat a la formació de dones polítiques a Barcelona

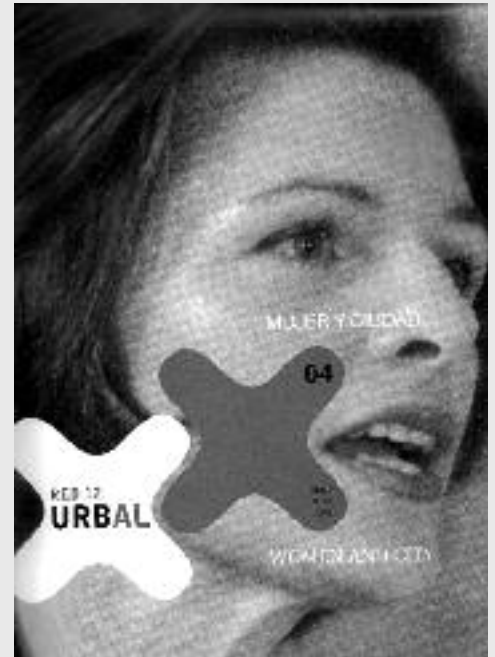
La Diputació de Barcelona lidera un nou projecte de cooperació descentralitzada del programa URBAL per impulsar la participació política de les dones en l'àmbit local.

El passat mes de maig es va tancar la primera etapa de la Xarxa URBAL12 "Promoció de les dones en les instàncies de decisió locals", coordinada per la Diputació de BCN, amb un balanç molt positiu. En tres anys de funcionament s'han subvencionat 18 projectes (15 de tipus A i 3 de tipus B), més de 350 ens locals d'Amèrica Llatina i de la Unió Europea s'hi han adherit, i tots els objectius fixats a l'inici (vegeu *Dones*, març 2003 i juny 2004) s'han anat assolint.

Al web de la xarxa podeu consultar tots els documents estratègics i les activitats generades: <http://www.diba.es/urbal12>

Un dels projectes ha estat la creació del Centre de Formació Política per a dones Dona i Ciutat. La seu europea estarà a Barcelona, al Centre Francesca Bonne-maison, i la llatinoamericana a Buenos Aires. El projecte arrenca amb un pressupost de 1.142.000 euros per a dos anys i amb cinc entitats sòcies: els municipis de Buenos Aires, Quito i San José de Costa Rica, les províncies de Barcelona i Torí i el fons de desenvolupament de l'ONU per a les dones UNIFEM. Del 2 al 5 d'octubre es constituïran a Barcelona els òrgans rectors del Centre, es debatrà el pla de formació i es planificaran les accions d'aquests dos anys.

El Centre Dona i Ciutat serà el primer centre públic dedicat a la formació de dones polítiques. Tindrà caràcter internacional i mantindrà la vinculació amb la Xarxa URBAL12, que en aquesta nova etapa serà cofinançada per les entitats sòcies. Dona i Ciutat fomentarà les associacions de dones electes i directives, la creació de lobbies de dones i impulsarà especialment la participació política de les joves i les representants de minories. ■

Elisabeth Maluquer

Coordinadora Executiva del Centre Dona i Ciutat
Diputació de Barcelona

Imatges pel record

Les fotografies de Pilar Aymerich
ens faran de guia per recórrer
els moments més intensos i
significatius de la Trobada
de Dones que es va celebrar
el 3, 4 i 5 de juny a les Llars
Mundet de Barcelona

La trobada en xifres:

- > 240 grups de dones que donen suport
- > 3.300 participants inscrites
- > 130 tallers
- > 23 exposicions
- > 12 espectacles

Marina Rossell actuant en l'acte d'inauguració

Rosa Zaragoza intervén en l'espectacle d'inauguració

Dansa del ventre, a càrrec de Shira

Acció a la plaça central

Una de les paradetes més visitades: la que es dedica a la venda de joguines eròtiques

La parada de la Llibreria Pròleg, amb l'Àngels Grases en primer terme

Actuació del grup Naranjas de la China

Una flor simbòlica per cada morta real

Enlairada de globus: prou agressions

Balanç crític, 30 anys després

Per **Elvira Altès**

Davant d'un esdeveniment que alhora que commemora també reivindica la vigència d'un moviment, hi ha multitud de preguntes que podem fer-nos: Són representatives aquestes jornades del moviment de dones a Catalunya? És feminista el moviment de dones existent? Aquesta trobada manté un vincle ideològic i d'acció amb les jornades que es van celebrar fa 30 anys?

A primer cop d'ull, el primer que es pot destacar és que la pluralitat ha substituït a la unitat, amb tot el que això té d'enriquidor i d'inclusiu, però també amb tot el perill de dispersió i banalització del discurs que suposa. En aquests diversos feminismes i maneres distintes d'entendre l'acció política de les dones i en aquest desenvolupar-se a través de processos personals i grupals, potser ens manquen nous elements cohesionadors a l'entorn de la reflexió i de la praxis.

En l'organització de la trobada tres eixos (genealogia, sostenibilitat i violència i llibertat) van provar d'estructurar els tallers i els debats al voltant de conceptes aglutinadors. Aquesta proposta, però, va resultar una mica rígida per enquibir-hi temes que tenien una relació més que llunyana amb l'enunciat temàtic. D'altra banda, cada eix temàtic no va comptar amb una ponència marc, presentada en un fòrum obert i general, que hagués permès introduir elements de reflexió comuna.

Val a dir que l'organització de les activitats artístiques, de les accions, dels tallers i dels debats va funcionar molt bé des del punt de vista logístic, en canvi, potser no va estimular prou la barreja i el contagi d'idees: tothom va poder assistir als temes que *ja l'interessaven* i segurament va escoltar coses que *ja sabia*. D'altra banda, l'intent de compensar aquesta manca de discurs cohesionador fent llegir a les actrius que van participar en l'acte d'inauguració textos del feminisme teòric no només va resultar avorrit i del tot inútil, doncs allò que es deia

Victòria Sau, escoltant les paraules que li dediquen en el seu homenatge

anava a un públic que ja ho coneixia, insistint un cop més amb la producció de missatges que reforcen però que no traspasen a d'altres audiències (joves, homes, entitats), sinó que va posar de manifest una falta d'imaginació i de creativitat preocupant.

El millor: els homenatges, que es van concretar en una pensadora original i rigorosa com Victòria Sau, o en les dones del 36, per la seva lluita, primer oblidada i després recuperada, per la llibertat i la democràcia. En sintonia amb el reconeixement genealògic que ha vingut fent el feminisme, agrair públicament a les dones que en diferents moments de la història han obert camí a noves idees i a d'altres maneres de viure el ser dones, concorda amb el lema que va aplegar-nos aquells primers dies de juny i que es podria desplegar així: com que les dones cada vegada som més sàvies volem compartir les nostres petites i grans descobertes en relacions d'igualtat. ■

Vista general de les assistents des de l'escenari central

A càrrec de **La Cantant Calva**

Posem de cara a la paret: > *Real Academia Española*

La Real Academia Española, només és femenina en el nom

Com pot ser que una institució que data del 1713 i que segons un dels seus propòsits “ha anat adaptant les seves funcions als temps que li ha tocat viure” no li hagi encara “tocat viure” els temps de la paritat per, mica en mica, anar caminant cap a la igualtat? Doncs no ho ha fet i des del 1713 fins avui resulta que dels 42 membres de la *Real Academia Española* només 3 són dones. I el que resulta més contradictori amb això de “adaptar-se als temps que li ha tocat viure” és que enguany s’han produït dos nomenaments i el resultat és de dos homes més a englobar el barem: Pedro García Barreno, nomenat el 2 de març de 2006, i Javier Marias, el 29 de juny també d’enguany.

Crec que val la pena explicar que el títol d’acadèmic és vitalici i que quan es produeix una vacant es convoca una provisió de substitució al *Boletín Oficial del Estado*. Les candidatures per cobrir la vacant han d’anar firmades per tres acadèmics i es sotmeten a la votació del Plenari. Ah! I si el candidat –s’ha de dir així– no obté la majoria absoluta, torna a convocar-se la plaça, però és clar, la majoria dels que voten són homes i sempre consideren adients altres homes i no pas cap dona. Per què? Suposo que per por de què els facin ombra.

Deuen pensar que la *Real Academia Española* no seria el mateix amb més dones i que mica en mica les xifres dels acadèmics s’anessin igualant. Però, por de què? La tasca de l’Acadèmia es “fixar les veus i vocables de la llengua castellana en la seva major propietat, elegància i puresa”. Ah!, ja hi som! Aquest és el quid de la qüestió, l’elegància i la puresa i és clar, d’això les dones no en gastem... Vet-ho aquí.

Doncs la *Real Academia Española* es mereix que la posem de cara a la paret, perquè resulta del tot intolerable que no trobin dones per substituir les vacants en una institució que és femenina (no és el *Real Acadèmic Español*, oi? Doncs potser haurien de ser més sensibles a la realitat del món i del país, per descomptat. Hi ha tantes o més dones que homes mereixedores de formar part d’aquesta reconeguda institució i, per tant, no és possible que només Ana María Matute l’any 1998, Carmen Iglesias el 2002, i Margarita Salas el 2003, siguin acadèmiques. I si parlem de la Junta de Govern de l’Acadèmia, és més greu encara, perquè de nou persones només una és una dona, Carmen Iglesias, que ocupa el càrrec de segona vocal adjunta. Segona, vocal i a més adjunta. Tot un privilegi! ■

Gata Lina & cia

Gemma

Exposicions

Històries animades, al Caixa Fòrum de Barcelona

Actualment hi ha nombrosos artistes que reprenen el dibuix i la seva extensió en l'animació digital com a instrument per narrar històries. Els discursos narratius són d'índole diversa: lineals, fragmentats, simultanis o intercalats. Tots, però, tenen en comú la predisposició per construir universos fantàstics on la metàfora, el símil o la ironia aguditzen el judici crític de l'espectador.

En un moment en què totes les generacions joves occidentals ja han nascut pràcticament davant del televisor i de l'ordinador, que han crescut i s'han divertit amb els dibuixos animats i els videojocs, aquesta mostra arplega les manifestacions artístiques més contemporànies.

L'exposició *Històries animades* vol incidir en els treballs que tracten temes candents de la realitat social, política i cultural en la qual ens movem. Entre els trenta artistes seleccionats podem trobar les obres de Sheila Sofian, Cristina Lucas, Cecilia Lundqvist, Ruth Gómez o Donna Colon.

Exposició: *Històries animades*, d'artistes diversos

Lloc: Caixa Fòrum, Av. Marquès de Comillas, 6-8, Barcelona

Durada: fins el 8 d'octubre de 2006

Més informació: www.laCaixa.es

IL·LUSTRACIÓ RUTH GÓMEZ

Libres

Dones públiques. Política i gènere a l'Espanya del segle xx, de Montserrat Duch

La professora tarragonina d'Història Contemporània a la Facultat de Lletres de la Universitat Rovira i Virgili, Montserrat Duch, vol mostrar al llarg de 200 pàgines quina ha estat la participació de les dones en la *res pública* espanyola del segle xx. L'assaig també vol reflexionar sobre els límits imposats en l'exercici d'una representació ciutadana de les dones derivada del sistema de gènere.

El llibre recull vuit capítols en els quals es valora el treball realitzat en l'àmbit polític de les assembleistes amb Primo de Rivera, les diputades de la Segona República, les dones a les presons de Franco o les diputades al Parlament de Catalunya, entre d'altres. Noms com Carmen Cuesta, Isidra Quesada, Margarita Nelken, Francisca Bohigas, Irene Rigau o Imma Mayol apareixen en aquesta obra sobre la història de les dones polítiques, una tasca apassionant però alhora complexa, no exempta de contradiccions, com demostra Duch en aquest excel·lent estudi que aplega gràfics i estadístiques força interessants.

Dones públiques. Política i gènere a l'Espanya del segle xx, de Montserrat Duch, Arola Editors, Col·lecció Atenea, Tarragona, 2005

Vull ser puta. Contra la regularització de la prostitució, de Gemma Lienas

D'absoluta actualitat és el tema que tracta aquest llibre de l'escriptora Gemma Lienas: la prostitució al segle XXI a casa nostra i què cal fer des de les administracions públiques. El títol del llibre vol ser una provocació per a totes aquelles persones que estan a favor de legalitzar la prostitució, una invitació a la reflexió més enllà dels titulars mediàtics a través de 100 pàgines.

L'autora explica com la "professió" més vella del món dignifica els proxenetes i els compradors de sexe, però no les prostitutes, i argumenta que la compra de sexe és una activitat incompatible amb els Drets Humans.

El llibre inclou el manifest *Regular la prostitució és legítim la violència contra les dones. Manifest polític: per l'abolició de la prostitució*, unes quantes pàgines web informatives sobre aquest tema i un llistat de diverses associacions i entitats d'arreu que firmen a favor del Manifest abolicionista.

Vull ser puta. Contra la regularització de la prostitució, de Gemma Lienas, Editorial Empúries, Barcelona, 2006.

El cinema que veuen els més menuts

L'anàlisi de les 15 pel·lícules infantils de més èxit mostra que els rols femenins presenten les dones com a bruixes malvades, innocents companyes, mares castradores o dones andrògines

Per Rosa María Palencia Villa *

Animada per l'abundant *merchandising*, ple d'imatges de noietes guapes amb pinta de guerrerres, vaig emprendre una recerca acadèmica per esbrinar quins són els herois i les heroïnes amb qui somnien els més menuts espectadors del cinema comercial. La primera troballa va ser que totes les pel·lícules havien estat produïdes als Estats Units, dirigides i escrites per homes i, la segona, que el 73% dels films continuen proposant discursos en els quals la narració cobra sentit i descansa en els desigs i accions d'un heroi masculí.

Dels 152 personatges identificats, 105 són masculins y 47 femenins. L'evident minoria de personatges femenins; la seva minsa encarnació en rols protagonistes; el seu lloc subsidiari respecte als masculins; o la proliferació de malvades oponents, són signes de la ideologia patriarcal que construeix aquests discursos. Darrera d'una pretesa intencionalitat moralitzant, la majoria de films reproduïxen tòpics i comportaments que identifiquen la imatge de les dones amb la debilitat, la impotència i la castració.

La majoria dels personatges mares no treballa fora de casa i quan ho fan, aquesta feina roman a l'el·lipsi. Per contra, les tasques de tenir cura dels fills i les domèstiques que se'ls pressuposen com a naturals, sempre es representen com a tasques lleugeres. El rol narratiu de la mare en aquestes pel·lícules consisteix justament en tenir cura dels fills i de la llar però, de forma paradoxal, la complicitat entre mare i

fill/a mai es representa. Es tracta de mares esgarriades i castradores. En canvi, la representació de l'amor del progenitor sempre es fa mitjançant l'abnegació i complicitat del pare amb els fills a pesar de la seva absència de la llar. Els fills i les filles (amb qui l'audiència infantil provarà d'identificar-se) solen compartir moments de joc i diversió amb el personatge pare.

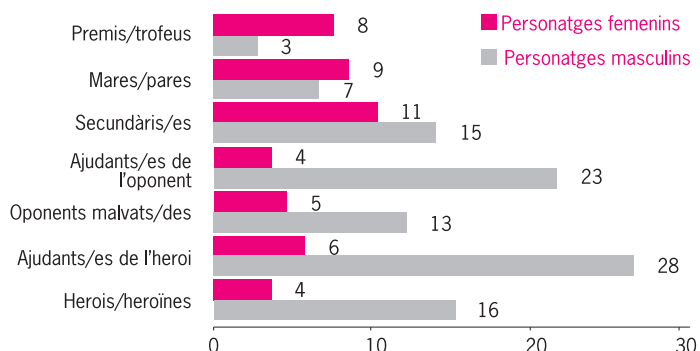
Mentre les noies objecte de desig, mullers i filles de l'heroi, són representades sota la masculista mirada del que ha de ser femení: maques, submises i gairebé angelicals, les que s'enfronten a l'heroi, bàsicament dolentes i sempre vençudes, es representen amb llargues cabelleres i unghes, pits i pestanyes, atributs femenins exacerbats que evocuen l'amenaça de castració que la imatge de les dones significa per a l'inconscient masculí. Quan trobem un parell de personatges femenins (Fiona de *Shrek* i Marina de *Simbad*) forts, decisoris i que gestionen els seus propis desigs, el seu rol narratiu mai no arriba al d'heroïnes, sinó que es presenten com a objecte sexual, premi-trofeu o ajudanta de l'heroi.

Les poques heroïnes en solitari que s'han trobat es representen com a dones andrògines amb qualitats de l'heroi com ara la força física. Podríem pensar que (igual que a la vida real) la premissa per ser heroïna és haver aconseguit entrar, d'una o altra forma, al món masculí. ■

*Professora de Comunicació Audiovisual a la UAB

Rols narratius dels personatges per gènere (nombres absoluts)

Tertúlies als mitjans: territoris masculins

La participació femenina als espais de debat de la televisió és del 31,65%, gairebé el doble que a la ràdio.

IL·LUSTRACIÓ ALFONS PALOMO

Per determinar els ingredients d'una bona tertúlia podem fer esment de diferents aspectes. Els temes que es tracten han de ser atractius i han de respondre el màxim possible a l'actualitat. Les i els participants han de ser independents, tenir bones fonts d'informació, i una clara capacitat comunicativa i analítica. Les i els periodistes que moderen han de saber deixar parlar, saber tallar situacions tenses i saber evitar i/o reconduir la conversa quan aquesta deriva per qüestions menys interessants o massa tècniques que poden provocar l'avorriment de l'audiència. També és important, tal i com afirma la periodista Núria Ribó, que els comentaris "no quedin en l'aire, cal treure alguna conclusió".

Ara bé, si realitzéssim un sondeig, tant entre les i els professionals dels mitjans de comunicació com entre les persones que els consumeixen, possiblement el concepte que més es repetiria per definir una tertúlia de qualitat seria la pluralitat. Una tertúlia ha de ser plural. Les tertulianes i els tertulians han de representar diferents punts de vista. El periodista del Canal Català de televisió, Eduard Berraondo, encara ho matisa més: "Hi ha d'haver diferents tonalitats, no només ideològiques, sinó d'estil". És a dir, les i els interlocutors de les tertúlies no han de ser homogenis, per tant, és important que hi hagi homes i dones amb formes d'expressió i d'anàlisi diverses.

Aquesta és la teoria, però podem assegurar que els

espais mediàtics d'anàlisi o reflexió al nostre Estat són plurals? Quin és el grau de participació de les dones a les tertúlies? En el número de juny de la revista *dones* (núm.23) analitzàvem les tertúlies radiofòniques de Catalunya i la conclusió era negativa. Només el 16% dels col·laboradors i col·laboradores de les tertúlies a les emissores de ràdio generalistes són dones.

Dèficits de pluralisme

La incorporació de les tertúlies a la televisió és un fenomen molt més recent i possiblement no està tan arrelat com a la ràdio. Acostumen a programar-se als matins com un espai independent, o bé formant part dels magazines matinals. Estan molt lluny de ser programes de màxima audiència. Tot i que també és cert que hi ha una gran quantitat de persones que només utilitzen aquest mitjà per informar-se.

La mitjana de presència femenina a les tertúlies de les televisions generalistes de l'Estat espanyol –TVE, Antena3, Tele5 i TV3– és del 31'65%, una dada prou elevada sobretot si la comparem amb la de les col·laboradores de les emissores de ràdio. Però si analitzem programa per programa veiem que no és tant positiva, presenta dèficits de pluralisme.

Tant en la tertúlia de TV3, que s'inclou dins el magazine *Els matins*, presentat i dirigit per Josep Cuní, com la ter-

túlia moderada per Montserrat Domínguez a l'espai *Ruedo Ibérico* d'Antena3, la presència de tertulianes dones és del 25%. En el cas del programa *La Mirada Crítica* de Tele5, presentat per Vicente Vallés, la mitja puja una mica i se situa en el 26,6%. En tots tres casos, podem trobar-nos més d'un dia sense que cap dona hi participi. Aquest fet també es pot fer extensiu a programes de debat. *Geometria variable*, conduït i dirigit per Joan Tàpies, que s'emet els dimecres a la nit per TV la 2 i només per Catalunya, va dedicar dos dels seus programes al referèndum de l'Estatut, un, just abans de les votacions, i l'altre, per a analitzar-ne els resultats. En aquest segon van seure a la taula de discussió dues dones i dos homes però en el primer hi havia cinc tertulians i cap era dona. I el mateix podríem explicar d'altres espais de diferents cadenes de televisió, tant estatals com locals, com ara *Àgora* que s'emet el dilluns a la nit a TV3 o *Contrapunt* de BTV que s'emet el dimecres.

Només el programa de TVE, *Los desayunos de TVE*, presentat i dirigit per la periodista Pepa Bueno, sembla tenir en compte els criteris de paritat a l'hora d'escollir els seus col·laboradors i les seves col·laboradores. Cada dia disposa de tres tertulians i dia rera dia va alternant la presència de dos homes i una dona per la de dues dones i un home. Fins i tot, els divendres que dedica l'espai a una tertúlia de polítics segueix el mateix esquema. En aquesta tertúlia, per tant, participen un 50% d'homes i un 50% de dones. No podem pensar que això és fruit de la casualitat, clarament hi ha una intenció darrera. Així, que exceptuant aquest darrer espai, la mitjana global de tertulianes a les televisions generalistes baixa fins a situar-se al voltant del 25%.

Visions del món excloses

La manca de presència femenina a les tertúlies significa que la visió del món, els punts de vista i la manera d'entendre les coses de més de la meitat de la població no són visibles.

Per al periodista Eudard Berraondo les dones “probablement tenen una imatge de la realitat diferent, en la majoria dels casos, no tant de l'actualitat”. Destaca que, des de fa ja un temps, bastants homes intenten acostar-se a aquesta visió de la mateixa manera que “entre les dones deu haver molta experiència d'acostar-se a la visió masculina de la realitat”.

Per la seva banda Núria Ribó, subratlla que la visió de les dones “afortunadament, cada cop és més diversa”. Segons explica, anys enrera davant tantes desigualtats les dones feien front comú i sacrificàvem certs plantejaments per tal de poder arribar a un consens. Avui dia, per observar com algunes coses han millorat o si més no canviat “només cal veure els diferents punts de vista que hi ha sobre quotes o discriminacions positives, i en general, sobre el feminisme”, comenta.

Tots dos periodistes creuen que la diversitat de sexes a les tertúlies les enriqueixen però que també és necessari

que els criteris més ideològics estiguin presents.

La incorporació de criteris de paritat a l'hora de configurar les tertúlies, segons opina Berraondo, comença avui dia a tenir-se en compte i afirma que aconseguir-ho és només qüestió de temps. “El problema és que encara no es donen les xifres de columnistes, directores de diaris o d'altres mitjans, o de professionals lliberals que hi puguin participar en aquestes tertúlies”, afegeix.

La periodista Núria Ribó creu que aquest problema es produeix per la mateixa raó per la qual tampoc hi ha massa presència femenina en els llocs claus de la societat. Estén la seva crítica una mica més enllà: “Quasi tots els programes aposten sobre segur, i sempre atrau més un nom conegut. Són pocs els que arrisquen”, diu. Aquests noms corresponen a persones que s'han consolidat com a líders d'opinió –gràcies, en gran part, per la seva presència mediàtica– i corresponen normalment a homes. Així, tal i

com explica Ribó, ens trobem davant “d'un peix que es mossega la cua”. Malgrat això, també creu apreciar que s'està produint un canvi sub-

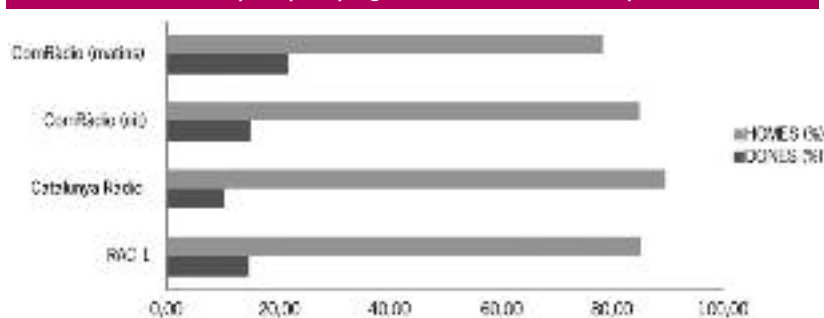
Los desayunos de TVE és l'única tertúlia paritària de les televisions generalistes de l'Estat

stantiu.

Així que, probablement, la qüestió no és si les dones aporten una visió especial o diferent sobre la realitat respecte als homes, la qüestió –i el problema a solucionar– és que encara avui dia les dones no tenen el reconeixement ni l'espai social per a poder fer visibles els seus punts de vista. ■

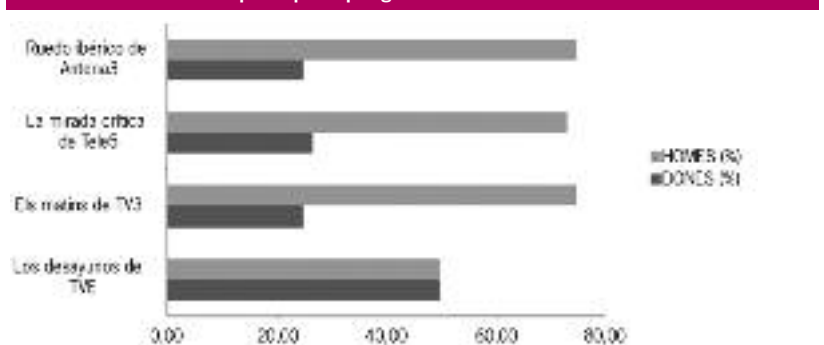
Mavi Carrasco

Índex de participació per gèneres a les tertúlies radiofòniques

Les dades exposades pertanyen al seguiment realitzat durant la segona quinzena de juny

Índex de participació per gèneres a les tertúlies televisives

Les dades exposades pertanyen al seguiment realitzat durant la segona quinzena de juny, exceptuant *Ruedo Ibérico* que degut al canvi de programació només es va poder analitzar la setmana del 19 al 25 de juny

Berta Castells
Llançament de martell

Andrea Fuentes
Natació sincronitzada

Excel·lència esportiva

Consell Català
de l'Esport
Gabinet de gènere

Generalitat
de Catalunya

La tradició de les mestres a Catalunya

Rosa Sensat és, segurament, la figura més representativa d'un estol de dones extraordinàries que, ara fa cent anys, van revolucionar l'ensenyament a Catalunya amb un nou corrent pedagògic conegut amb el nom d'Escola Nova. Un canvi tan substancial com el que proposava aquest moviment no s'entendria deslligat del temps en què va sorgir, a principis del segle XX, caracteritzat per profundes transformacions socials i culturals. Però, sobretot, no hauria estat possible sense la determinació i la fermesa d'una mestra que va impulsar un ensenyament global i respectuós amb el nen i la nena, basat, entre d'altres principis innovadors, en la didàctica de les ciències.

Va treballar a diverses escoles de Barcelona amb èxit, però quan va arribar el règim franquista no en va tenir prou en tallar d'arrel els projectes educatius reformadors per impulsar el dogma del nacionalcatolicisme, el règim va prendre represàlies i va degradar tota persona que hagués participat en moviments renovadors de l'ensenyament. Rosa Sensat va patir la depuració del règim, va ser apartada del centre on exercia el seu magisteri i va ser humiliada fins al punt que li fou denegada la jubilació que en justícia li corresponia. Va morir a Barcelona l'any 1961.

El seu exemple i la seva enlluernadora tasca que va continuar la seva filla, Angeleta Ferrer, no van caure en l'oblit. Quatre anys després de la seva pèrdua, un grup de mestres catalans encapçalats per una infatigable i creativa Marta Mata van decidir fundar en plena clandestinitat l'Associació de Mestres Rosa Sensat per fer conèixer els ensenyaments i la figura d'una persona cabdal en la història de la pedagogia moderna. Els seus ideals, avui, quan acabem de perdre la seva figura capdavantera, encara perduren!

Per comunicar amb una altra mirada

La **II Trobada Estatal de Dones periodistes i comunicadores**, està elaborant un programa ple de iniciatives, tallers i taules de debat. És la riquesa de les xarxes que ho poden aplegar tot, sense deixar cap idea ni cap proposta al marge, perquè totes són complementàries en una diversitat d'inquietuds i expectatives.

L'objectiu es consolidar la Xarxa Internacional, intercanviar coneixements, experiències i estratègies de producció informativa des d'una altra mirada. Des de la mirada que interessa a les dones. En aquesta xarxa hi ha gent treballant de Catalunya, de la resta de l'estat i d'altres ciutats europees i llatinoamericanes. L'organització de les jornades es porta a terme des de tres comissions de treball: la de continguts, la d'expansió i la de formació i logística.

La ponència magistral, *Per comunicar amb una altra mirada: la visibilitat de les dones en l'exercici de les llibertats*, anirà a càrrec de Ilda Dominijani periodista d'*El Manifesto* i teòrica del pensament de la diferència sexual. Paral·lelament, s'ha programat taules de debat amb temes com "La llibertat de premsa i la llibertat femenina", "Les experiències de les xarxes", així com tallers suggeridors.

II Trobada Estatal de la Xarxa Internacional de Dones Periodistes i Comunicadores (XIDIC) i Xarxa Internacional de periodistes amb visió de gènere (XIPAVG)

10,11 i 12 de novembre 2006 a Barcelona

L'ADPC celebra el seu 14è aniversari

L'Associació de Dones Periodistes de Catalunya (ADPC) commemorarà el seu 14è any de vida amb una festa el 17 d'octubre al pati de la Casa Elizalde de Barcelona. En aquest entranyable acte es lliuraran, com cada any, els premis Card, Lliri i Rosa del desert 2006 a aquelles persones i/o entitats que hagin destacat en el darrer any per treballar a favor de la igualtat home-dona i que fan un tractament plural i no exclouent de les informacions (premi Lliri); donar un toc d'atenció a qui oculta o invisibilitza les accions protagonitzades per les dones i/o ofereix una imatge denigrant de la dona i/o usa un llenguatge discriminatori (premi Card), i la Rosa del desert, que s'atorga a una periodista que destaquï per la seva trajectòria professional en el camp del periodisme.

Personalitats de l'àmbit cultural, social i polític ens acompanyaran en aquesta celebració tan especial. No hi pots faltar!

Anota't a l'agenda: **Festa de l'ADPC el 17 d'octubre de 2006, 19.30 hores, Casa Elizalde (C/ València, 302, Barcelona)**

octubre
06

VII Jornadas Internacionales
De los derechos a los HECHOS.
Buenas prácticas en materia de **IGUALTAT**

Dels drets al fets, bones pràctiques amb matèria d'igualtat

El Parlament Basc i les Juntes Generals d'Àlaba, Bizkaia i Guipúscoa, organitzen anualment unes jornades internacional orientades a identificar i analitzar algun aspecte de la realitat social, política, econòmica i cultural d'Europa.

En aquests últims mesos s'ha produït un seguit de fets en l'àmbit de la igualtat entre homes i dones que han desvetllat l'interès de la ciutadania. Hi destaquen l'entrada en vigor de la Llei Integral contra la Violència de Gènere, la Llei Orgànica d'Igualtat entre Dones i Homes, amb la Llei d'Igualtat aprovada pel Parlament Basc. Per aquest motiu, aquestes jornades abordaran la qüestió de la igualtat, però des d'una vessant pràctica, palesant que a més de constituir un dret bàsic, la igualtat implica el compromís de tots els agents econòmics, polítics i socials per posar en marxa mesures concretes i pràctiques que facin de la igualtat un fet.

S'analitzaran i es presentaran bones pràctiques dins de l'àmbit polític, social, del treball, mediàtic, educatiu, etc.

VII Jornades Internacionals

2,3 i 4 d'Octubre, Bilbao

Més informació a www.berdintasuna2006.org

Milagros Pérez Oliva, Premi Nacional de Periodisme

La periodista i redactora en cap del diari *El País*, ha obtingut el Premi Nacional de Periodisme, una de les 15 categories de què consten els Premis Nacionals del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya que s'atorguen anualment. Aquests guardons pretenen ser la continuïtat dels que concedia la Generalitat Republicana els anys 1932-1933.

Segons els jurats, presidit pel conseller Ferran Mascarell, la distinció a Milagros Pérez Oliva és per la seva contribució al coneixement dels temes de salut pública i epidemiologia.

L'Associació de Dones Periodistes vol felicitar efusivament a la nostra sòcia pel guardó, i ressaltar les seves qualitats com a professional. El rigor periodístic, junt amb la preocupació social i la perspectiva de gènere, sempre afloren en els seus articles.

El lliurament de premis tindrà lloc a l'Auditori-Palau de Congressos de Girona el 22 d'octubre.

Dones, vot i participació

L'1 d'octubre es commemorarà el **75è aniversari de l'aprovació del dret de vot de la dona a les Corts espanyoles**, un dret fonamental per a les dones. La Segona República Espanyola va posar les bases de la nova societat democràtica,

que ha servit de base per a la democràcia paritaria actual.

El Servei de Promoció de Polítiques d'Igualtat Dona-Home proposa un recorregut per aquest període de la història a través de diferents activitats a l'Espai Francesca Bonnemaison: un exposició de fotografies i revistes de l'època, una lectura dramatitzada de textos de Clara Campoamor i un debat audiovisual, al voltant d'un documental sobre el vot femení a la paritat.

> **Dones, vot i participació sociopolítica: Barcelona al primer terç del segle XX**

Exposició de fotografies i revistes de l'època

Data: Del 28 de setembre al 12 de novembre 2006

> **Clara Campoamor i el vot femení**

(el meu pecat mortal): una lectura dramatitzada

Data: Dilluns 2 d'octubre a les 19,30h

> **Debat audiovisual: Del vot femení a la paritat.**

Data: Dimecres dia 4 d'octubre 19,30 hores

> **Nous instruments per a la participació política de les dones**

Data: Dijous 5 d'octubre, de 10 a 14 hores

Lloc: Espai Francesca Bonnemaison

Sant Pere més baix, 7 08003 Barcelona

Tel: 934 022 762

<http://www.diba.es/francescabonnemaison/>

Dolors Bargalló, presidenta de la Unió de Dones de Catalunya, en el miting antifascista en el Teatre Olimpia, 20 setembre 1936

L'expressió de la pinzellada

En un món cada vegada més i més digitalitzat, una ocupació artística que compromet tot l'ésser i focalitza la nostra atenció, atorga a qui la practica la oportunitat d'aprofundir en l'aventura de crear partint de si.

PAS PER TU brinda un espai acollidor i una experiència (assessorament) amb l'objectiu d'afavorir l'experimentació amb les arts en general: pintura, dibuix i escultura en diferents materials, i també amb l'ikebana.

El proper trimestre es treballarà l'expressió des de la pinzellada única, amb la tècnica de l'aiguada japonesa sumie. La característica d'aquest procediment es l'espontaneïtat, la síntesi i la qualitat de la pinzellada.

Per més informació truqueu:

93.310.78.62

o escriviu a: pasxtu@yahoo.es

www.paspertu

El biquini, 60 anys

La història de la moda té una peça clau que enguany celebra 60 anys de vida: el biquini, una de les peces més utilitzades per les dones durant l'estiu. L'any 1946, l'enginyer Louis Reard va inventar aquesta peça estiuenca que milions de dones utilitzen any rere any. El primer biquini el va presentar públicament la ballarina Micheline Bernardini qui va posar amb la peça, considerada tan explosiva com la bomba llençada per Estats Units d'Amèrica en les illes Bikini, d'aquí el seu nom. I des de llavors, el disseny de les dues peces que formen el biquini, la calceta i els sostenidors, ha variat molt: de cotó, de fibres elàstiques, d'estampats florals, de lycra, de fibres artificials, etc. Milers de combinacions i de preus són les que qualsevol compradora pot trobar a les botigues d'arreu. Felicitats, biquini!

Desenvolupament local amb perspectiva de gènere

El **Programa Delnet** proposa un curs d'especialització en desenvolupament local organitzat per l'Agència de les Nacions Unides, Centre Internacional de Formació de la Organització Internacional del Treball (OIT). Els cursos inclouen l'accés als Serveis d'informació i assessorament tècnic, accés a les plataformes electròniques de Delnet i treball en xarxa. Els cursos s'ofereixen a través d'Internet i via e-mail. Amb l'aprovació dels cursos s'obté un diploma que emet el Centre Internacional de Formació de l'OIT.

El curs va de 6 de novembre 2006 a 6 novembre 2007

Data límit de subscripció: 2 octubre 2006

La Fundació Caja Granada ofereix beques a les institucions amb pocs recursos.

Més Informació: <http://www.itcilo.org/delnet>

e-mail: delnet@itcilo.org

Exposició de fotografies de Pilar Aymerich

CEMENTIRIS D'ULTRAMAR

L'emigració catalana a Amèrica a través de l'escultura i l'arquitectura funerària

De Catalunya a Cuba, l'Argentina i Uruguai. L'exposició ens proposa un recorregut pels cementiris de Montjuïc, a Barcelona, de Colon a l'Havana i pel de Buenos Aires i Montevideo, en el que descobrir les petjades de l'emigració catalana a Amèrica llatina.

Els textos i la investigació històrica són a càrrec de la historiadora Isabel Segura, i la periodista Lilian Goligorsky.

Museu d'Història de Catalunya

De finals de setembre a 30 de novembre de 2006

Toni Soler: “Faig la compra per Internet”

L'últim Premi Card, Toni Soler, ha acceptat inaugurar aquesta nova secció, tot destacant que no vol donar una imatge equivocada d'ell mateix. Va acceptar amb esportivitat aquest guardó que va rebre fa just un any de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya, i té ben clar que no li agradaria semblar feminista. Tot i així, no deixa de ser un *home de fer feines*, amb algunes responsabilitats domèstiques ben assumides.

Casa i fills

“Cada cop sóc més casolà. Fer feina a casa no m'agrada, però sí disfrutar de la vida familiar, llegir, mirar la tele... Sobretot faig moltes coses relacionades amb els meus nens: la Júlia i el Martí, que tenen 5 i 3 anys, respectivament. Els vesteixo i els porto al col·legi cada dia al matí. I algunes tardes, quan arribo d'hora, els banyo i els faig el sopar. Els cuino coses ben senzilles: sopes de tetra-brick, truites, cigrons, carn... No sé cuinar plats complicats”.

La mare i les germanes

“A casa, de petit, no em van ensenyar gaire a fer feines de casa. Però parava la taula, buidava el rentaplats, m'obligaven a fer el llit i anava a buscar els encàrrecs de la mare. Ella, de vegades, els deia a les meves germanes: «Som tres dones i el vostre germà planxant!». Quan vivia sol planxava sempre tota la meua roba. Però ara prefereixo pagar la dona de fer feines i que ella planxi. Sempre he buscat suport extern. Dissabtes al matí me'ls podria passar netejant la casa, però no em compensa, i per això accepto amb alegria pagar a algú altre que ho faci”.

Ordenat, però poc manetes

“Ni tan sols sóc capaç de fer les petites coses que s'atribueixen als homes: sóc poc manetes, no sé fer reparacions, més aviat espatllo! No entenc els electrodomèstics ni sé entendre'm amb els lampistes. No sé com funciona una casa per dintre, com s'encén el llum, per on passa un cable. Tot això em desborda! Això sí, intento ser relativament ordenat. El desordre em fatiga, m'angoixa. Jo sóc el més ordenat de la casa. No suporto un cendrer amb burilles o paperots damunt la taula. Recullo gots, tasses, roba de tot arreu i m'encarrego de què tot estigui al seu lloc.

Quin horror... anar a comprar!

“Si ho he de fer, ho faig, però detesto anar a comprar qualsevol cosa: mobles, estris de casa, roba. Que consti que els calçotets me'ls compro jo! Tot el que té a veure amb mi, m'ho compro jo. I també faig la compra per Internet. Cada mes hi fem una gran compra per omplir la nevera. És molt pràctic”.

Conciliació de la vida laboral i familiar

“Tinc la sort que la meua família m'estira cap a casa. Si no fos així, la feina m'absorbiria molt. El fet que em reclamin, fa que m'organitzi millor per rendir més i sortir abans. La meua dona, la Laura, segurament ha assumit més feina de casa, per qüestions de disponibilitat laboral. Els nens

demanen molta atenció. Però, de moment, ens en sortim airoso. Ella, per exemple, sap més d'horaris de pediatria. Jo intento portar-los i si podem anar-hi els dos, millor”.

L'administració familiar

“Ah! El que sí porto és la paperassa. Em costa, però és una derivació de la feina, que m'obliga a portar una certa comptabilitat. Així que de passada, també ho faig per a casa”.

Qüestionari domèstic

Només cuina quan...

No tinc més remei

Li costa planxar...

Camises, peces amb costures rares. Mai he planxat llençols! Quan vivia sol dormia amb els llençols sense planxar

La pols es treu amb...

Amb el drap de la pols i Ten Limpiahogar General con Bioalcohol

Quan costa una barra de pa?

No tinc ni idea

Mercat o Supermercat?

Supermercat *on line*

Qui posa ordre a casa i en què?

Jo poso ordre estètic, que la casa sembli ordenada. Ella en moltes coses que se m'escapen: per exemple, calcular la quantitat de menjar

Els nens fan més cas a...

Des del punt de vista autoritari, a mi. Jo sóc més dolent. Però qui té més influències en ells és la seva mare

Recicla?

Moderadament. Llenço a part el vidre i el paper

En què intenta estalviar?

No acostumo a mirar ofertes ni a escatimar. Compro raonablement sense malgastar

En què gasta més?

En dona de neteja, cangurs, roba de nens –que és molt cara i no paren de créixer–, consum cultural –llibres, cinema, teatre, lloguer i compra de dvd's. També consumeixo molta tele!

Aurora Antón

012 | LA GENERALITAT RESPON

Què necessites saber? Truca al 012: ajuts i subvencions, serveis d'habitatge, informació del trànsit, el temps, drets del consumidor, l'agenda cultural... Tota la informació i els serveis de la Generalitat, al 012. O al 902 400 012, si truques des de fora de Catalunya. I per internet, a www.gencat.cat. **La Generalitat més a prop teu.**

 012
www.gencat.cat
Cost de la trucada: 0,55€/3 min.

 **Generalitat
de Catalunya**